

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL
LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE GİRİŞİMCİLİK
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

FİKRET KAYHALAK

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ARALIK 2022

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL LİDERLİK
DAVRANIŞLARI İLE GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Fikret KAYHALAK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK 2022

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Fikret KAYHALAK

.../.../2022

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE
GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Fikret KAYHALAK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2022

ÖZET

Bu araştırmada rekreasyonel liderlik davranışlarının girişimcilik özelliğini ne düzeyde yordadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Rekreasyonel liderlik davranışları ve girişimcilik özelliklerinin bazı sosyo-demografik değişkenler ile karşılaştırılmasından sonra, girişimcilik özelliklerinin rekreasyonel liderlik davranışları doğrultusunda ne düzeyde yordandığı incelenmiştir. Katılımcılara kişisel bilgi formu, Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği, Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği uygulanmıştır. Bu amaç istikametinde iki veya daha fazla değişkenin arasındaki değişimlerin varlığını ve düzeyini tespit edebilmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde öğrenim görmekte olan 691'i kadın (%78.3), 192'si (%21.7) erkek toplam 883 katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının kontrolünü sağlamak amacı Shapiro Wilk testi sonucu ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Verilerin çözüm ve yorumlanmasında; Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu regresyon analizi, T testi, One Way Anova (tek yönlü varyans analizi) testi kullanılmış ve gruplar arasındaki farkı belirleyebilmek için Post hoc Testlerinden Tukey Testi kullanılarak anlamlılık $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Verilerin analizinde Excel ve SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; Cinsiyet değişkenine göre gerçekleştirilen analizlerde demokratik liderlik, otokratik liderlik, alt boyutlarında ve rekreasyonel liderlik puanına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların girişimcilik puan ortalamasının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda erkekler lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında yüksek gelir seviyesine sahip katılımcıların girişimcilik özelliğinin orta gelir düzeyinde olan bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki, otokratik liderlikle girişimcilik arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ve rekreasyonel liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucu görülmektedir. Demokratik ve otokratik liderliğin girişimcilik özelliğini %14 oranında açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bilim Kodu : 130117
Anahtar Kelimeler : Rekreasyon, Liderlik, Girişimcilik
Sayfa Adedi : 67
Danışman : Doç. Dr. Serkan KURTİPEK

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS'
RECREATIONAL LEADERSHIP BEHAVIOR AND THE LEVELS OF ENTREPRENEURSHIP
(M.Sc Thesis)

Fikret KAYHALAK

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

December 2022

ABSTRACT

In this study, after comparing leisure leadership behaviour and entrepreneurial characteristics with some socio-demographic variables, the extent to which entrepreneurial characteristics were predicted in line with leisure leadership behaviour was investigated. Participants were interviewed with a questionnaire about themselves, the Recreational Leadership Behaviour Scale and the Entrepreneurship Scale for University Students. The Relational Screening Model was used for the study. The study group of the research consists of 883 participants, 691 females (78.3%) and 192 (21.7%) males, studying in state universities in Ankara in the academic year 2022-2023. To check whether the data are normally distributed, the results of the Shapiro-Wilk test and the values of skewness and kurtosis were examined. In analysing and interpreting the data, the Pearson product moment correlation coefficient, multiple regression analysis, T-test, One-Way Anova test (one-way analysis of variance) and Tukey's test, one of the post-hoc tests, were used to determine the difference between the groups. Excel and SPSS 25 programmes were used to analyse the data. As a result of this study;. As a result of comparing the mean of entrepreneurship of the participants according to the gender variable, it was found that there was a significant difference in favour of males. When comparing according to the income level variable, it was found that the entrepreneurial characteristics of the participants with high income level were higher than those with medium income level. It is found that there is a positive moderate relationship between democratic leadership and entrepreneurship, a low positive relationship between autocratic leadership and entrepreneurship and a moderate positive relationship between leisure leadership and entrepreneurship. Democratic and autocratic leadership were found to explain 14% of the entrepreneurial trait.

Science Code : 130117
Key Words : Recreation, Leadership, Entrepreneurship
Page Number : 67
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Serkan KURTİPEK

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim süresince desteğini asla esirgemeyen, adeta bana bir abi gibi yaklaşan değerli hocam, danışmanım Doç. Dr. Serkan KURTİPEK'e,
Çıkmaza girdiğim, tıkanıp her noktada imdadıma yetişen her sorumu büyük bir özveri ile dinleyip cevaplayan, yol göstericiliği ve motivasyonu ile bu tez çalışmasının tamamlanmasında emeği geçen değerli hocam Doç. Dr. Tebessüm AYYILDIZ DURHAN'a,
Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü lisans eğitim programı ve Spor Yönetim Bilimleri yüksek lisans programlarında aldığım eğitim ile bu alanda sağlam bir temel oluşturmama büyük katkı sağlayan her zaman minnet ile andığım-anacağım değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Fatih YENEL, Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU, Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK Prof. Dr. Beyza Merve AKGÜL ve Prof. Dr. Mehmet GÜÇLÜ'ye,
Yüksek Lisans eğitim hayatıma en büyük katkıyı sunan, gençliğe ve spora hayatını adanmış değerli hocam Muaythai Federasyonu Genel Sekreteri Korkmaz ATALAY'a,
Maddi ve manevi katkıları, sevgi ve anlayışları ile her zaman yanımda olan çekirdek aileme,
Desteğini hiçbir zaman esirgemeyen canım eşim Münire KAYHALAK'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Rekreasyon	3
2.1.1. Rekreasyonun özellikleri	4
2.1.2. Rekreasyonun amacı ve faydaları.....	6
2.1.3. Rekreasyonun tarihsel gelişimi.....	8
2.1.4. Rekreasyonun sınıflandırılması	9
2.1.5. Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması.....	10
2.1.6. Çeşitlerine göre rekreasyonun sınıflandırılması	10
2.1.7. Program göre rekreasyonun sınıflandırılması.....	11
2.2. Liderlik	12
2.2.1. Liderlik nedir?	12
2.2.2. Lider kimdir?	13
2.2.3. Liderlik teorileri.....	13
2.2.4. Modern liderlik kuramları	16
2.2.5. Liderlik tipleri.....	17

	Sayfa
2.2.6. Rekreasyon ve liderlik kavramları.....	19
2.3. Girişimcilik	22
2.3.1. Girişimciliğin tarihsel gelişimi	24
2.3.2. Girişimci ve girişimcilik kavramları.....	26
2.3.3. Girişimcinin özellikleri.....	27
2.3.4. Girişimciliği etkileyen faktörler	29
2.3.5. Girişimciliğin avantajları ve dezavantajları.....	31
2.3.6. Girişimcilik ve Liderlik	34
3. YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Çalışma Grubu	37
3.3. Veri Toplama Araçları	39
3.3.1. Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeği	39
3.3.2. Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği	39
3.4. Verilerin Analizi.....	40
4. BULGULAR	41
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	47
6. ÖNERİLER.....	51
KAYNAKLAR	53
EKLER.....	61
EK-1. Ölçek kullanım izni	62
EK-2. Rekreasyon liderlik davranış ölçeği	63
EK-3. Üniversitesi öğrencileri girişimcilik örneği.....	64
EK-4. Etik kullanım izni	67

ÖZGEÇMİŞ..... 67

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler.....	38
Çizelge 4.1. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar.....	41
Çizelge 4.2. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları	41
Çizelge 4.3. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Öğrenim Görülen Üniversiteye Giriş Puan Türü Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları	42
Çizelge 4.4. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Öğrenim Görülen Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları	42
Çizelge 4.5. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları.	43
Çizelge 4.6. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Ekonomik Gelir Düzeyi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları	44
Çizelge 4.7. Katılımcıların Rekreatyoneel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Rekreatyon Amacı Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları	44
Çizelge 4.8. Değişkenler Arası İlişkinin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile İncelenmesi	45
Çizelge 4.9. Girişimciliğin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	46

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Rekreasyon Kavramının Özellikleri	5

1. GİRİŞ

İnsan doğası gereği yaşamı boyunca sürekli daha iyi imkanlara sahip olmanın mücadelesini vermiştir. Verilen bu mücadelenin geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. İnsan yaşadığı bu zaman diliminde daha iyi hayat şartlarına ulaşmak pahasına sürekli akıl yormuş, ve deneme yanılma yoluyla sürekli yeni şeyler öğrenmiştir. Aslında insanın gayesi daha iyi bir yaşam sürmesi olarak görünse de asıl olay bireyin kendinden razı olması ve kendi ile gurur duyabilme arzusudur. Maslow'un (1943) ihtiyaçlar hiyerarşisine baktığımız zamanda insanın kendini gerçekleştirme arzusu olduğu görülmektedir. İhtiyaçlar hiyerarşisinde var olan kendini gerçekleştirme basamağında insanın hayatında yöneldiği hedefleri gerçekleştirebilmek için doğacak olan ihtiyaçların karşılanması yer almaktadır (Kula ve Çakar, 2015, s. 194). Tarihin her anında insanlar kendilerini başarıya götürecektir olan liderlere itaat etmiştir. Liderler bireyleri ortak hedef çerçevesinde toplayıp onların daha kolay başarıya ulaşması için çaba sarf eden, dağınık olan gücü ve bilgiyi bir araya getirip büyük bir güç yaratan kişilerdir. İnsanın bu denli başarı arzuladığı yerde çok çalışma, akıl yürütme; gerek zihinsel, gerek fiziksel efor da oldukça yüksektir. Gelişen teknoloji ile birlikte bireyin yaşamını daha az hareketli sürmesi, gelişen sanayi endüstrisi ile birlikte makineleşme ve bunun sonucunda masa başı işlerin artması zihin ve beden yorgunluğuna sebep olmaktadır. İnsanlar iyi bir hayat sürebilmek ve daha çok verimli olabilmek için rekreasyon faaliyetlerine yönelirler. Rekreasyon bireyin zorunlu yapması gereken iş ve etkinliklerden arta kalan zamanda yenileyen, dinçleştiren, sosyalleştiren sıhhatli ve mutlu olarak iyi bir yaşam sürebilmek için özgürce tercih ettiği aktivitelerle boş zamanı değerlendirme etkinliği olarak tanımlanır (Kraus, 1985). Rekreasyon faaliyetlerinin de çeşitliliğinin artması sonucunda rekreasyon liderliği gereksinimi ortaya çıkmıştır. Yönetim açısından da incelendiğinde genel liderlik ile rekreasyon liderliğinden de beklenen fonksiyonlar aynıdır (Karaküçük ve Yetim, 1996). Yönetim liderinden de Rekreasyon Liderinden de beklenen davranış, grup üyelerini haz yaşatıp tatmin etmektir (Karaküçük ve Yetim, 1996). Liderlik rekreasyon faaliyetlerinin temel yapı taşlarından birini oluşturmakta olup bu faaliyetlerin başarıya ulaşması ve sürdürülebilir olması için oldukça önemlidir (Durhan, Kayhalak, Kurtipek ve Yenel, 2022).

Girişimcilik, değişimi, dönüşümü, yeniliği, etkinliklerin planlanmasını, bireysel ve birden fazla grupların organizasyonunu, yeni hizmetler, yaklaşımlar, işlemler, ürünler, teknolojiler vb. adımlar ile toplumsal ve bireysel olarak içinde bulunduğu pazara olumlu yönde etki sağlayan değerlerin oluşum sürecidir (Naktiyok, 2004). Her girişimcide bulunması gereken özelliklerden bir tanesi şüphesiz ki liderlik özellikleridir. Girişimci Liderlik bireyin içinde bulunduğu örgütün vizyonunu benimsemesini ve buna paralel olarak yenilikçi fikir ve davranışlar retmesin sağlayan liderlik biçimidir. (Anju ve Mathew, 2017). Girişimci Liderler rekabet içinde buldukları kişi ve kurumların önüne geçmek için fırsatları iyi analiz edip bu fırsatlardan faydalanan kişilerdir (Anju ve Mathew, 2017).

İşte bu noktada rekreasyon liderlerinin davranış stilleri önem arz etmektedir. Bu sebeple rekreasyonel faaliyetlerin olmazsa olmazı olan rekreasyon liderlerinin rekreasyonel faaliyetlere liderlik eder iken benimseyeceği liderlik davranış stilleri rekreasyon etkinliklerinin amacına ulaşması için ve verimli olması hususunda önemli paydalardan bir tanesidir. Ticari rekreasyon hizmet sağlayıcıları, kamu ve bireysel grupların hangi liderlik davranışları ile daha başarılı olacağını ve bireysel olarak bu liderlerin davranış biçimleri ve bazı değişkenlere göre girişimcilik düzeylerinin saptanması amaçlanmaktadır. Bu tezin önemi ise alanda daha önce rekreasyon liderlerinin davranış biçimleri ve girişimcilik düzeyleri ile alakalı bir çalışmanın literatürde bulunmaması ve özel ve kamu rekreasyon programlarının rekreasyon lideri istihdam eder iken liderin özelliklerinin saptanması hususunda katkı sağlayacaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Rekreasyon

Recreation kelimesi Latince'den dilimize geçmiştir. İngilizce'de -re öneki fiile eklenerek tekrar, yeniden anlamı vermektedir. Kelimenin kökenine baktığımız zaman yenilenme, yeniden doğma - yaratılma anlamına gelen "recrea" dan gelmektedir (Jensen ve Guthrie, 2006).

Rekreasyon kelimesinin anlamı; günlük hayatın monotonluğundan sıyrılmak isteyen ve çalışma hayatının getirmiş olduğu stresten bunalan bireylerin rahatlama, yeniden dinçleşmesidir. Rekreasyon bireylerin taleplerine indirgenerek şekillendiği için araştırmacılar tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. (Karaküçük, 2014).

Tekin vd. (2017)'e göre rekreasyon herhangi bir suretle ödüllendirilmek için bilinçsiz olarak yer alınan bir aktivite değil, etkinliğe katılan bireye fiziksel, mental veya yaratıcı destek sunan, dıştan bir baskı olmaksızın, bireyin içinden gelerek bir arzu ile serbest zamanda katıldığı etkinlikler olduğunu savunur.

Bucher vd. (1974)'e göre rekreasyon; İnsanın benliğine uygun ve zevk alarak yaptığı günlük hayatın sıkıcılığından arınması ve yeni bireylerle tanışıp yeni kimlik kazanması, ödül mahiyetinde sosyal etkinliklerdir. (Bucher, Richard ve Bucher, 1974).

Kraus (1966)'a göre direkt olarak doyum sağlamak veya rekreasyon aracılığıyla kişisel ve sosyal değerleri gerçekleştirebilmek amacıyla, bireyin gönüllü olarak katılımına dayanan, deneyim ve etkinliklerin bütünleştirilip serbest zamanda meydana getirilmesiyle oluşmaktadır (Kraus, 1966).

“Rekreasyon tanımlarında sözü edilen etkinlikler kapalı ve açık alanda yapılabilir. Bunlar spor ve fiziksel egzersiz gibi çaba gerektiren etkinlikleri içerebileceği gibi pul ve para koleksiyonculuğu hatta bir hamakta şekerleme ve güneşlenme gibi hiç çaba gerektirmeyen etkinlikleri de kapsayabilir.” (Tekin, A., Tekin, G. ve Çalışır, 2017).

En güncel rekreasyon tanımı *“bireyin önceden planlanmış ya da kendiliğinden oluşan organizasyonlarla, kendisini yenilemek, sosyalleşmek, mutlu ve sağlıklı olarak nitelikli bir yaşam sürebilmek için, özgürce tercih ettiği faaliyetlerle boş zamanlarını değerlendirmesi”* olarak belirtilmiştir (Karaküçük, 2016: 44).

2.1.1. Rekreasyonun özellikleri

Rekreasyonun katılım şekilleri, katılan bireylerin ilgileri vb. gibi birçok etmene göre birbirinden farklı anlayışlar gösteren rekreasyonun özellikleri noktasında da ortak bir fikir bulunmamaktadır. Ancak rekreasyon olgusunun kabul edilebilen temel özelliklerinden söz edebilmek mümkündür. Bunlar rekreasyon olgusunu diğer faaliyetlerden ve terimlerden ayıran özelliklerdir (Karaküçük, 2016).

Rekreasyonun belli başlı özellikleri şu şekilde belirtilebilir;

- Rekreasyonel etkinliklere katılım gönüllü olmalıdır.
- Rekreasyonel etkinliklere katılım özgürlük hissi verir.
- Rekreasyonel etkinliklere devam ve katılma zorunluluğu yoktur
- Rekreasyonel etkinlikler boş zamanlarda yapılır.
- Rekreasyonel etkinliklere her yaş ve cinsiyetten bireyin katılmasına olanak verir.
- Rekreasyonel etkinliklerde “inisiyatif” kişiye bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel etkinlikler açık veya kapalı alanlarda her ortam ve şartlarda yapılabilmektedir.

- Rekreasyon bir etkinlik gerektirir.
- Rekreasyon çeşitli etkinlikler içerir.
- Rekreasyonel etkinlikler zevk neşe sağlayan bir etkinliktir.
- Rekreasyonel geniş kapsamlı olarak uygulanmaktadır.
- Rekreasyon etkinlikleri bireyin kendi kendini ifade edebilme ve kreatif olabilmesine olanak sağlar.
- Rekreasyonun her bireye göre bir gayesi vardır.
- Rekreasyonel etkinliklerin katılımcılara bireysel ve sosyal birtakım özellikler getirmesi beklenir.
- Rekreasyon toplumun normlarına, geleneklerine göreneklerine ve sosyal değerlerine ters değildir.
- Rekreasyon bir aktiviteyi yapar iken içinde ikinci veya daha fazla aktiviteye ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir.
- Rekreasyonel faaliyetler rekreasyonistler aracılığıyla yürütülür.
- Rekreasyonel etkinlikler, yetkin kişilerle veya yetkin olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış yerlerde yapılabilmektedir. (Karaküçük, 2016).

Torkildsen ise Rekreasyonun özelliklerini Çizelge'deki gibi özetlemiştir.

Şekil 3.1. Rekreasyon Kavramının Özellikleri (Torkildsen, 2005)

2.1.2. Rekreasyonun amacı ve faydaları

Rekreasyon serbest zamanda birçok aktiviteyi içinde barındıran, bireysel veya grupta ya da uzman eşliğinde, aktif veya pasif, yaş ve cinsiyet ayrımı olmaksızın kişiye özgürlük hissi verdiği gibi aynı zamanda zevk ve neşe sağlayan etkinliklerdir.

Rekreasyon Etkinliklerinin Faydaları üç başlık altında toplanmaktadır.

Toplumsal faydaları

İnsan yaşadığı çevre ile bütünleşmiş olan sosyal bir varlıktır. Rekreasyonel etkinliklerin karakteristik özellikleri gereği sosyal bağları güçlendirir. Bunun yanı sıra toplumun ekonomik refahı, sosyal ilişkilerin gelişimi ile aile bağlarının kuvvetlenmesi sosyalleşmenin artıp asosyalleşmenin azalmasını sağlamaktadır (Bammel ve Bruss-Bammel, 1996). İnsan ihtiyaçları sadece fizyolojik ihtiyaçlardan ibaret değil, bu ihtiyaçlara ilave olarak sosyal gereksinimlerden de oluşmaktadır. Toplumsal açıdan bakıldığında zaman rekreasyon faaliyetleri insanın sosyalleşmesinde önemli ölçüde katkı sağlar.

Kişisel faydaları

Teknolojinin yaşamamızın her noktasına işlemesiyle bireyin hareket etme özelliğinin gün geçtikçe daha da azaldığı tespit edilmektedir. Haberleşme ağları, toplu taşıma araçlarının yaygınlığı, ev ve iş yerlerindeki robotlar, online alışveriş siteleri derken hızlı kuryecilik iş modelleri ile birlikte bireyler birçok şeyi otomasyon sistemleri ile bir tık uzakta hemen halledebiliyor ve bunun neticesinde de fiziksel olarak çok az efor sarf ediyor. Bireylerin hareketsiz yaşamından ötürü pek çok sağlık sorunlarını da beraberinde geliyor. Bu sorunların başında da hareketsizlikten ötürü meydana gelen solunum ve dolaşım sistemlerinin kapasitelerinin azalması, şişmanlık, kalp damar rahatsızlıkları, sindirim sistemi ve immün

sistemde meydana gelebilecek değişiklikler, eklem rahatsızlıkları, duruş bozuklukları gelmektedir. Rekreatif faaliyetler yaşamın kalitesini arttırmaktadır. Yaşam kalitesi kişiden kişiye göre tanımının değişmesine karşın günümüzde kabul edilen tanımına göre uzun ve sağlıklı yaşamdır (Güneş, 2020). Boş zamanlarda yapılan rekreasyonel faaliyetler birey için oldukça önemlidir. Günlük hayatın getirmiş olduğu yorgunluk ve stresten uzaklaşmak için insanlar rekreasyonel rekreatif faaliyetlerde bulunurlar. Rekreasyonel etkinliklerin tercih edilme nedenlerinden birisi de bireylerin yaşam kalitelerini yükseltmelerini arzu etmeleridir.

Psikolojik faydaları

Ruh sağlığı kişinin çevresi ve kendisiyle ahenk içerisinde olmasıdır (Sevim Kılıç, 2015). Fakat günümüzde aile okul ve iş yaşamındaki sorunlar ve stres bireyin sinir sistemini tahrip ederek ruh ve beden sağlığı üzerinde olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Bireyler bu sonuçlardan yara almamak için farklı bir arayışına girerler. Bu arayış içerisinde en makul ve en faydalı olan ise rekreasyon faaliyetleridir.

Rekreasyon faaliyetlerinin bireye psikolojik faydaları şu şekildedir;

- Bireyin sosyalleşmesini sağlar.
- Bireyin sorumluluk ve disiplin bilincini geliştirir.
- Kendine güveni artır.
- Kaygıyı azaltır.
- Yaratıcılık artırır.
- Bireye haz sağlar, mutluluk verir.
- Depresyonu azaltır.
- Mental sağlık olarak geliştirir.
- Bireysel olarak becerilerini geliştirir.
- Verimliliği artırır.

- Bireyin suç işleme eğilimini azaltır.

2.1.3. Rekreasyonun tarihsel gelişimi

Tarihi araştırmalara baktığımız zaman eski kültür ve uygarlıkların hemen hemen hepsinde rekreatif etkinlik olarak adlandırabileceğimiz etkinlikler yer bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birçoğu eğlenme ve dinlenme ile alakalı olmuş ve bazen gruplar ile bazen bireysel halde meydana gelmiştir. Eski uygarlıklardan günümüze kadar süre gelen bu etkinliklerde çeşitlenerek çoğalmıştır.

Tarih öncesinde rekreasyon aktiviteleri ekseriyetle bireyin yaşam mücadelesi ile alakalıdır (balık tutmak, avcılık). Lakin bunlarında dışında resim yapmak, güreş tutmak ve mağara boyamak gibi rekreasyonel etkinliklerinde yapıldığı tespit edilmektedir ((Broadhurst, 2001).

Antik Mısır'da ise rekreasyon etkinliklerine burjuva sınıfı iştirak etmekteydi. Rekreatif etkinlikler daha çok burjuva sınıfının boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla planlanıyordu. Antik Mısır döneminde rekreatif etkinliklerin birçoğu sportif, savaş, dans ve avlanma etkinliklerinden oluşmaktaydı.

Antik Yunan döneminde serbest zaman kavramı bilgelik, iyilik, güzellik gibi evrendeki en yüce değerlerin düşünülmesi manasına gelmekteydi. Bu yüzden Antik Yunan'da rekreasyonel faaliyetler, spor, bilim ve sanat üzerine şekillenmiştir. Antik Yunan illerinde mevcut olan açık hava tiyatroları da rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştirildiği önemli yerlerdir (Torkildsen, 1999).

Antik Roma'da ise Yunan'a kıyasla serbest zaman bir yaşam stili değil, çalışma sonrası yorgunluk sonucundan yenilenme, iyileşme amacıyla kullanılan bir zaman olarak addedilmiştir. Antik Roma'da yöneticiler tarafından desteklenen oyun, sporsal aktiviteler

vb. rekreasyonel aktiviteleri meydana gelmiştir (Yüncü, 2013). Bu dönemde yapılan rekreatif etkinlikler daha çok gladyatör dövüşleriydi.

Orta çağda ise rekreasyon etkinlikleri ekseriyetle lordlardan meydana gelen üst sınıfın serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri aktivitelerden oluşmaktaydı (Sevil, 2012). Lordlar kadınların pasif katılımcı olarak iştirak edileceği turnuvalar düzenlerdi. Bunların dışında kadınlar kendi aralarında evin içinde aktiviteler düzenlerdi.

Rönesans döneminde ise bilim, eğitim faaliyetleri, müzik, edebiyat, sanat Roma'dan ve Antik Yunan'dan ilham alarak bu dönemde yeniden yükselmeye başladı. Rönesans döneminde varlıklı bireyler boş zamanlarını sanatsal faaliyetlerde değerlendirirlerdi.

Sanayi devrimi ile başlayan endüstrileşme sebebiyle küçük şehirlerden büyük şehirlere göçler başlamıştır. İş hayatının yoğun stresi şehirleşmenin de getirmiş olduğu bazı buhranlardan ötürü bireyler yeni rekreasyon alanları arayışı içerisine girmişlerdir (Torkildsen, 1999).

2.1.4. Rekreasyonun sınıflandırılması

Rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılmasında temel prensip aktiviteye katılacak olan bireyin amaç, istek ve zevkleri olmaktadır (Karaküçük, 2016). Bunun dışında rekreasyon aktiviteleri, katılımcı sayısı, yer zaman, gibi birçok etmene bağlı olarak sınıflandırılabilir. Ek olarak rekreasyon faaliyetleri organizasyonu düzenleyenler, organizasyona katılanlar açısından da sınıflandırılmaktadır. Karaküçük (2016) rekreasyon faaliyetlerini amaçlarına göre, çeşitlerine göre, ve program çeşitliliğine göre üç bölümde sınıflandırmıştır.

2.1.5. Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması

Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon faaliyetleri; monoton, sıkıcı ve rutin bir hayatın getirmiş olduğu olumsuzlukları bertaraf edip hem mental hem fiziksel açıdan bireyin kendini yeniden onarması amacıyla yapılan etkinliklerdir (Taşkiran, 2018).

- a. Dinlenme Maksudıyla Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Boş zamanı dinlenme, beden ruh sağlığının devamı veya korunması için yapılan faaliyetlerle değerlendirilmesidir.
- b. Kültürel Amaçlı Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Boş zamanı, tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi faaliyetleridir.
- c. Toplumsal Amaçlı Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Sosyal ilişkileri ve toplumsal ilişkileri geliştirmek ve toplumsal ilişkileri korumak için yapılan faaliyetlerle değerlendirilmesidir.
- d. Sportif Amaçlı Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Aktif spor yaparak, ya da pasif bir şekilde seyirci veya taraftar suretinde olmak üzere yapılan faaliyetlerdir.
- e. Turizm Amaçlı Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Tatil sezonunda bulunduğu konum dışındaki yerleri görmek, görmek amacıyla yapılan faaliyetlerdir.
- f. Sanatsal Amaçlı Yapılan Rekreasyon Faaliyetleri: Sanatın herhangi biri dalında o dalla ilgili aktivitelerle boş zamanın değerlendirilmesi faaliyetleridir.

2.1.6. Çeşitlerine göre rekreasyonun sınıflandırılması

- a. Yaş Faktörlerine Göre: Farklı yaş gruplarının bireysel özelliklerine göre tercih ettikleri faaliyetlerdir.
- b. Etkinliğe Katılanların Sayısına Göre: Bireysel, grupta, kitlesel ya da aile olarak iştirak edilen rekreatif faaliyetlerdir.

- c. Etkinliğin Zamanına Göre: Yaz, Kış, Sonbahar, İlkbahar mevsimlerinde yapılabilen etkinliklerdir. Bunun dışında haftalık olarak veya günlük olarak ya da emeklilik dönemini kapsayan boş zamanlarda gerçekleştirilen faaliyetlerdir.
- d. Mekana Göre: Açık ya da kapalı alanlarda yapılan faaliyetleri içermektedir. Açık alan rekreasyonunun temel fonksiyonu dağlar, ormanlar, sulak araziler oluşturmaktadır (Akasen, 1978)

2.1.7. Program göre rekreasyonun sınıflandırılması

- a. Kamu Rekreasyon Programları: Toplumsal açıdan bireylerin zamanı sağlıklı ve verimli kullanabilmesine yönelik programları içerisinde barındırır. Kar amacı gütmaz.
- b. Ticari Rekreasyon Programları: Herhangi bir rekreasyonel faaliyetin veya hizmetin kamu, özel yada gönüllülük esasına göre yapılan faaliyet neticesinde ücreti mukabilinde rekreasyon faaliyetinin müşteriye ulaşması durumu ticari rekreasyon faaliyetleridir (Şimşek, 2018).
- c. Özel ve Gönüllü Rekreasyon Programları: Toplumsal fayda sağlayacak olan vakıf vb. kuruluşların yapmış olduğu sağlık, sosyal, kültürel amaçlı rekreasyon programları
- d. Terapatik Rekreasyon Programları: Bu rekreasyon programlarının gayesi fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunları olan katılımcıların olumlu yönde gelişimlerini, sosyalleşmesini sağlayacak olan programlardır.
- e. Kampüs Rekreasyon Programları: Üniversiteler veya büyük ölçekli okullarda öğrenci ve personelin rekreasyon ihtiyacını kampüs sınırları içerisinde gidermek amacıyla yapılan programlardır.
- f. Silahlı Kuvvetlerin Rekreasyon Programı: Asker, Polis, Jandarma bekçi gibi silahlı kuvvetlerin moral ve motivasyonunu yükseltmek, birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla yapılan programlardır.
- g. Sosyal Rekreasyon Programları: Çeşitli gruplara mensup olan bireylerin bir araya girip sosyalleşmek adına yaptıkları rekreasyon programlarıdır.

- h. Estetik Rekreasyon : Merkezinde pasif katılım bulunan daha çok sosyo-kültürel seviyesi yüksek bireylerin sanat, spor vb. gibi aktivitelere pasif bir şekilde katılıp izleyerek ve dinleyerek yapılan rekreasyon programlarıdır.
- i. Fiziksel Rekreasyon : Açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirilen tüm sportif faaliyetleri kapsayan rekreasyon programlarıdır.
- j. Ekorekreasyon Programları: Temel prensibi çevre duyarlılığı olan doğal alanlarda ekolojik yönden yapılan özel rekreasyon programlarıdır.

2.2. Liderlik

2.2.1. Liderlik nedir?

Liderlik kavramı yönetim bilimleri açısından ele alındığında üzerinde birçok farklı çalışmanın yapıldığı önemli konulardan birisidir. Liderlik olgusu, organizasyonun başarıya ulaşması açısından vazgeçilmez bir durum olduğu yapılan bu çalışmalar neticesinde ortaya çıkan sonuçlarda da görülmektedir. İngilizce sözlükte “Leadership” kelimesinden Türkçe’ye Liderlik kelimesi olarak geçmiştir. “Önderlik”, “Liderlik” gibi kelimeler önerilmiş olsa da ekseriyetle Liderlik kelimesi tercih edilmiştir (Şişman, 2004). Liderlik konusu 20.yüzyıla girmemizle birlikte en yoğun bilimsel çalışmaların yapıldığı konular arasına girmektedir. Liderlik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ilk yapılan bilimsel çalışmalar Henry Fayol, Frederick Taylor’un ABD’de, Max Weber’in Almanya’da yönetim bilimi üzerine yapmış olduğu 1920’li yıllardaki araştırmalar niteliksel teorinin incelenmesi üzerinedir (Koçak, Kirazcı, 1997). Liderlik; genel anlamıyla bireylerin planlarını ve aldığı kararlarının eyleme aktarılmasını sağlayan bir sanat ve beceridir (Yenel, 2019). Şimşek ve arkadaşlarına göre (2003) liderlik; belirli koşul ve durumlar çerçevesinde başkalarının davranış ve eylemlerini etkileyerek amaca ulaşma sanatıdır.

2.2.2. Lider kimdir?

Lider kelimesi bugün bile gizemini hala korumaktadır. Gerçekten bugün bile lider kimdir? Sorusunun cevabı maalesef net olarak ortaya konulamamaktadır. Liderlik kavramı ile ilgili sosyal bilimlerin tamamında bu kavramlarla alakalı çalışmaların olduğunu görüyoruz. Siyaset, İlahiyat, Yönetim, Spor Bilimleri gibi birçok alanı kapsadığı için lider kavramının tanımı farklılık gösterebiliyor. (Yenel, 2019). Bunun sebebi her bir bilim dalının kendi perspektifinden bakarak lider tanımı yaptığı için ortaya çıkmaktadır. Söylem bakımından birçoğu farklı ama içerik bakımından özünde aynı şeyi söylemektedir. Neticede ortak bir amaç için bir araya gelmiş grupları amaçlarına ulaştırabilmek için onlara öncülük eden kişiye lider bu kişinin yapmış olduğu davranışlara ise liderlik denir (Yenel, 2019). Lider; grup tarafından varlığı hissedilen fakat açıklığa kavuşmamış olan müşterek düşünce ve istekleri benimsenir bir gaye biçiminde ortaya koyan ve grubun gizil güçlerini bir amaç doğrultusunda faaliyete geçirendir (Celep, 2004).

2.2.3. Liderlik teorileri

“Liderlik davranışları alan yazında farklı kuramlarla incelenmektedir. Ancak bu kuramlar arasında özellikler teorisi, davranışsal ve durumsal teoriler başı çekmektedir” (Durhan ve diğerleri, 2022: 128). Bununla beraber modern liderlik teorileri mevcuttur.

Özellikler teorisi

Özellikler teorisinde liderin doğuştan sahip olduğu bir takım özellikler, liderlik sürecine etki eden en önemli faktörlerden biri olduğu kabul edilir. Belirli bir grup içerisinde, grup fertlerinden sıyrılıp lider olarak benimsenmesinin ve gruba önderlik etmesinin sebebi kişinin doğuştan sahip olduğu özellikler olduğuna inanılmaktadır (Bolat ve ark., 2007). Özellikler Teorisinde liderin, sosyal, duygusal ve entelektüel vb. kişisel özellikleri ile fiziksel

özelliklerini ortaya konulması amaçlanmıştır. Fiziksel olarak ise boy, kilo, olgunluk belirtileri, yakışıklılık-güzellik ele alınmıştır. Bireysel özellikler olarak ise hitabet, zeka, sosyal ilişkiler, güven verme, güvenilir olma, girişimci olma ve risk almayı göze alma, cesaret kendine güven gibi özellikler dikkate alınmıştır. (Donuk, 2007) 1930 – 1950 yılları arasında yapılan bu çalışmalar özellikle askeri ve siyasi liderler üzerinde yapılmıştır. Bunun nedeni ise o yılların 2.dünya savaşı yıllarına denk gelmesinden ötürüdür. Sonuç olarak kişinin lider olmasında fiziksel, düşünsel, sosyal, duygusal özellikler var olması gerektiği bilhassa fiziksel özelliklerinin olması gerektiği öne çıkmaktadır. Ancak bunları hiçbirini tek başına bir şey ifade etmemektedir.

Davranışsal liderlik kuramı

1940'lı yılların ortalarına doğru bazı bilim adamları liderlik kavramının özellikler yaklaşımından uzaklaşarak gözlemlenebilen durumlar ve faaliyetler olarak incelemeye başlamışlardır. Liderlik sürecinde davranışsal yaklaşım özellikler teorisinin verimli ve etkin olmaması sebebiyle geliştirilen bir bakış açısıdır (Koçel, 1988:399). Liderlik kavramını açıklamaya çalışan bu yaklaşımın ana fikri lideri başarılı kılan olgunun özelliklerinden çok liderlik yaparken gösterdiği davranışların olmasıdır. Liderin astları ile irtibat kurma şekli, planlama koordinasyon ve kontrolü yetki devri, amaçları belirleme şekli gibi birtakım davranışların liderliğin ne ölçüde etkin olduğunu saptayan faktörler olarak incelenmiştir (Koçel 1998: 400).

Ohio State ve Michigan Üniversiteleri, liderliğin farklı yönlerini ele alarak araştırmalar yapmış ve bunun sonucunda davranışsal yaklaşım çeşitlerinin ortaya konulmasını sağlamışlardır. Yapılan bu araştırmalarda ulaşılan temel yaklaşımlar benzer yaklaşımlar olmuş ve iki türlü liderlik davranışında aynı düşüncede hemfikir olmuşlardır. Bunlardan bir tanesi “göreve göre liderlik” diğeri “kişiye göre liderlik” şeklindedir (Begeç, 1999:22). Bu araştırmaların sonucunda farklı liderlik tarzları saptanmış ve bunların etkinlikleri

araştırmalara konu olmuştur. Davranışsal Teoriler liderlik tarzlarına ilişkin sürecin anlaşılmasına katkı sağlamış bununla birlikte evre ve koşullara ağırlık verilmemesinden ötürü eleştirilmişlerdir (Tengilimoğlu, 2005).

Durumsal liderlik kuramı

1960'lı yıllardan bugünlere geçerliliği süre gelmiş olan teoriler "Durumsal Liderlik Teorileri" olarak adlandırılmıştır. Bu kuramların gelişmesine, ağdaş yönetim teorileri kapsamında incelenen durumsallık yaklaşımı öncülük etmiştir. Durumsallık yaklaşımı, liderliği yüzeysellikten soyut düşünülebilen bir kavram haline getirmiştir (Yeşil, 2016). Durumsal Liderlikte liderin kişisel özellikleri ve davranışlarından ziyade liderlik tarzını büyük ölçüde etkileyen hususlar ele alınmaktadır (zalp ve ark. 1992). Durumsal kuramların gelişimi; davranışı açıklama ve önceden tahmin etmede, evrensel özellikler ve davranışsal kuramların durumsal olaylar karşısındaki yetersizliğine karşı verilen bir cevap özelliği taşımaktadır (Gordon, 1991). Durumsal Liderlik kavramının merkezinde yatan fikir her durumda geçerli olabilecek bir liderlik tarzının var olmayacağı kanaatidir. Liderin etkinliği durumlara bağlı olarak Şekil alacağı düşüncesidir (Naktiyok, 2009). Liderliği farklı durumlar çerçevesinde ele alarak açıklayan durumsallık teorisine göre, liderliğin özelliklerini işaret eden faktörler Őunlardır (Giderler, 2005).:

- Ortamın var olan koşullarının liderlik üzerine etkisi
- Varılmak istenen amacın niteliği
- Gruptaki yelerin beklentileri ve yetenekleri
- Liderin kişisel yetileri ile Liderliğin yapıldığı hiyerarşik kademe ilişkileri

Durumsallık teorileri arasında;

- Fiedler’ın Durumsallık Yaklaşımı
- Yol – Amaç Yaklaşımı
- Hersey-Blanchard Modeli vb. sayılabilir

Bu yukarıdaki teorilerin ortak noktası görev yada ilişki merkezli bir liderlik şeklinin her durum ve şartta geçerli olmayacağını koşuldan koşula göre değişebileceği şeklinde ifade edilebilir (Çağlar, 2004).

2.2.4. Modern liderlik kuramları

1980’lerden sonra meydana gelen teknolojik gelişmelerin sürati ve küreselleşmenin getirdiği rekabet ortamı geleneksel ve klasik teorilerin liderlik stilleri yeni sorunlara vermekte zorlanır hale gelmiştir. Bu sebeple yeni liderlik teorilerine ihtiyaç duyulmuş ve bu arayış sonucunda modern liderlik teorileri ortaya çıkmıştır. Dönüşümcü ve etkileşimci liderlik stilleri de modern liderlik kuramları içerisinde yer almaktadır (Besler, 2012).

Dönüşümcü (Transformasyonel) liderlik

Transformasyonel liderlik yani dönüşümcü liderlik kavramı 1978 yılında McGregor Burns tarafından ortaya atılmış ve devamında Bernard Bass tarafından kuram olarak geliştirilmiştir. Dönüşümcü Liderlik kuramında önemli olan örgütün geçmişi değil bugünü ve geleceğidir (Ergeneli vd., 2007: 705). Dönüşümsel lider bireysel çıkarlardan çok örgütün çıkarlarını düşünen liderdir. Dönüşümsel Lider vizyon oluşturan takipçilerine bu vizyonu benimseten ve değişime ihtiyaç olduğuna inandırıp ilham veren kişidir (Ayrancı ve Öge, 2010, s.39) (Transformasyonel liderliğin meydana gelmesine yol açacak olan çalışmalar Weber tarafından yapılmıştır. Weber’in çalışmalarına göre bazı liderlerde “karizma” denen bir durum bulunmaktadır. Karizma kavramı ise o lideri diğerlerinden ayırtıran “insanüstü veya eşine az rastlanılan” bir özellik şeklinde açıklamaktadır (Chemers, 1997).

Etkileşimci (transaksiyonel) liderlik

Literatürde etkileşimci liderliğe eylemsel, işlevsel, göreve dönük veya işe yönelik gibi farklı isimler verilmektedir. Bass'ın (1985) liderlik ile yapılan çalışmaları incelendiğinde liderler ve onu takip eden örgüt elemanları arasında bir takım etkileşimler gerçekleşir. Bu etkileşimler liderin, örgüt elemanlarının işlerinden ne elde etmek istediklerini ayırt etmesi ve buna istinaden elemanları için ödüller oluşturmasını kapsar (Macit, 2003:93). Etkileşimci liderlik; örgüt elemanlarının neyi, ne zaman, nasıl yapması gerektiği konusunda örgüt elemanlarına rehber olan bir davranış biçimidir. Bu tarz liderlik biçiminin sergilendiği örgütlerde elemanlar minimum girdi ile maksimum çıktı elde etmektedir (Bolat, 2011: 158). Etkileşimci liderlik davranışında lider örgüt elemanlarının çabalarını görerek onlara bir şey taahhüt ederek elemanlarının işbirliğini sağlar. Buna istinaden örgüt çalışanlarının kazanacakları bir durum söz konusu olduğu için liderin otoritesini kabul ederler (Gomes, 2014: 64).

2.2.5. Liderlik tipleri

Demokratik lider

Demokratik Liderler, aktivitelere katılan bireylere isminde de anlaşılacağı üzere demokratik bir tutum sergilerler. Liderliğin kendisine vermiş olduğu yönetim yetkisini aktiviteye katılan grup üyeleriyle iş birliği içerisinde yürütür. Demokratik liderlerle liderlik yapmış olduğu grubun arasında samimiyet mevcuttur. Lider tüm grup üyelerine açıktır (Karaküçük ve Yetim, 1996). Girişimde buldukları faaliyetlerin amaçlarını saptama ve amaca giden her şart ve koşulda grup üyeleriyle birlikte tartışıp karar alır. Liderin bu tutumu grup üyelerinin kararlarının oluşmasına yardımcı ve yönlendirici yönde etki eder. Ancak hızlı karar alınması söz konusu olduğunda, mevcut işlerin hızlandırılmasına ihtiyaç duyulacağı durumlarda astların lidere göre daha baskın olma ihtimalinden ötürü ortaya çıkabilecek olumsuz

durumlarda bu yönetim biçiminde de temkinli davranılması uygun görülmektedir (Eren, 2001). Aktiviteye iştirak eden grup üyelerinin birbirleriyle olan iletişimi de grup üyelerinin inisiyatifindedir. Bu hususta meydana gelen sonuçlarda lider hakem gibi davranır. Lider grup üyelerini eleştirdiği veya övdüğü zaman objektif bir şekilde söyler ve grup içindeki sorumluluk bilinci oldukça gelişmiştir.

Otokratik lider

Otokratik Lider vasfı taşıyan kişiler astların iş doygunluğuna önem veren ve kendisine grup üyeleri tarafından güven duyulmasını isteyen babacan kişi rolündedir. Bu tip liderlikte başarılı liderin sevilen, sayılan bir kişilik olmasının yanında güçlü ve akıllı olması ile mümkün olabilir. Lider sıklıkla tek başına karar verir. Lider işin başında olduğu sürece işler yürür (Mucuk, 2000). Otokratik Liderler astlarına talimat verir ve onlardan gelecek herhangi bir soruyu istemezler koşulsuz itaat beklerler. Astlarını motive için zor kullanır, kontrol altında tutmak için tehdit etmeyi yeğlerler. Otokratik Liderlerin en güçlü tarafı yönetimde kararlı olmaları en güçsüz tarafı ise astlarıyla olan ilişkiden kaynaklı başarısızlıklar (Thompson, 1998). Bu liderlik şeklinin başarıya ulaşabilmesi için saygınlığı yüksek ve sadakat oluşturacak bir biçimde zeki ve güçlü bir lider olması gerekmektedir (Newstrom ve Davis, 1993).

Serbesiyetçi lider

Literatüre baktığımızda bu liderlik şekli ilk olarak Lewin ve arkadaşları tarafından 1938 yılında demokratik ve otokratik liderlik şekli ile beraber tanımlanmıştır. Bu liderlik şekli için alanyazında “elleri kapalı” liderlik şekli olarak da tanımlandığını görebiliriz (Oran, 2019). Bunun sebebi ise elleri bu stili benimseyenlerin oldukça az olmasından ötürüdür (Pawar, 2014, s. 12). Bu liderlik stili hiçbir prosüdürü takip etmez, aksine grup üyelerinin kendi tarzları ile çalışmalarına ve kendi kendilerine karar vermelerini destekler (Cunningham,

Salomone, & Wielgus, 2015). Serbesiyetçi lider oldukça pasif konumdadır. Bu liderler astların isteği doğrultusunda grup üyelerine yardımda bulunurlar (Pawar, 2014). Bu liderin ana görevi kaynaklar ve malzemelerin teminidir. Görevlerin yapılması ya da mevcut duruma kesinlikle müdahale etmezler (Lewin, Lippitt ve White, 1939). Mesleğin getirmiş olduğu uzmanlığın mevcut olduğu gruplarda ve bilim insanlarında, Ar-ge departmanlarında özellikle bilgi, beceri ve yetkinliğin yüksek olduğu ortamlarda uygulanabilir (Eren, 1989).

2.2.6. Rekreasyon ve liderlik kavramları

İnsanlar, hem ruhsal, fiziksel ve sosyal alanlarda gelişmek hem de yaşamsal kalitelerini artırabilmek için birtakım arayışlar içerisine girmektedirler. Kişisel olarak bu gereksinimleri karşılayabilme çabalarıyla birlikte toplumsal açıdan refah seviyesi yüksek olan bir toplum içerisinde yaşamını sürdürebilme istekliliği içerisindedirler. İfade edilen bu gereksinimlerin karşılanabilmesi her insan için bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hak ayrıca Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinde kültürel katılım, seyahat özgürlüğü ve boş zamana erişim olmak üzere üç ana tema ile işlenmiştir (Biol ve Aydın, 2020: 137).

Rekreasyon kavramı ülkemizde genel olarak serbest zamanların değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir. Rekreasyon, serbest zamana sahip olan bireylerin gerçekleştirdikleri etkinlikleri ifade etmektedir. Bireylerin çalışma yaşamı dışındaki serbest zamanları ile yapılan faaliyetlerdir. TDK'ye göre rekreasyon kavramı, bireylerin sahip oldukları boş zamanlarında, spor ve eğlence amacıyla gönüllü bir şekilde katılım göstermiş oldukları etkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir tanımlama ile rekreasyon, bireylerin kısıtlı yaşam süreleri içerisinde bir zorunlu yapmaları gereken davranışları haricinde, gönüllü bir şekilde katıldıkları ve bu katılımlarından dolayı doyum sağladıkları etkinliklerdir (Silik, Silik, Çetinkaya, 2021: 328).

Rekreasyon faaliyetleriyle ilgili olarak sık şekilde kullanılan ve yapılan ayırım kırsal ve şehirsal rekreasyon biçimindedir. Kırsal bölgelerde gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri içerisinde, sahiller, doğal güzellikler, özel çiftlikler, korular, kumsallar, kanallar, barajlar, göller, botanik bahçeleri vb. gibi yerler yer almaktadır. Şehirlerde gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri içerisinde de tiyatro, sinema, açık ve kapalı spor tesisleri, eğlence merkezleri, hayvanat bahçeleri vb. gibi yerler yer almaktadır (Gökmen ve Ege, 2020: 423).

Liderlik kavramı, diğer insanların düşüncelerini, davranışlarını ve tutumlarını etkileyebilme yeteneği olarak ifade edilebilir. Liderler, örgütsel amaçların gerçekleştirilebilmesi için çalışanlarını motive eden ve onlara yön veren, onları hedefe ulaştıran kişilerdir. Liderin izleyenleri, şartlar ve liderin kendisi olmak üzere liderliğin üç ana unsuru bulunmaktadır. Liderler, çalışanlarını etkileyebilen, grubun etkili iradesiyle kontrol, denge ve koordinasyon sağlayarak örgütün başarılı olabilmesi için çaba sarf eden kişilerdir. Liderler, insanları ortak bir amaç etrafında toplayan, hedefleri gerçekleştiren ileri görüşe sahip kişilerdir (Akyürek, 2020: 17).

Liderlik, belirli koşullar altında belirlenmiş olan amaçların gerçekleştirilebilmesi amacı ile çalışmaya istekliliği olan kişilerden oluşturulan bir örgütü etkileyebilme ya da motive edebilme yeteneği olarak ifade edilebilir. Diğer bir ifade ile örgütün hedeflediği amaçlara ulaşabilmek için örgüt çalışanlarını motive etme ve onları yönlendirme yeteneğidir. Başka bir tanımlama ile liderlik, çalışanların sahip oldukları tüm yetenekleri ortaya koymalarını sağlayabilecek heveslerini ve örgüte olan sadakatlerini artırarak, amaçlanan hedeflerin gerçekleştirilebilmesini sağlayabilmektedir (Aktuna ve Kılıçlar, 2019: 302-303).

Rekreasyon sürecinde liderlik

Rekreasyon ve boş zaman, çağdaş özgür insanların çalışma sürelerinin sonunda, çalışmadıkları hafta sonunda, yıllık izinlerinde ve emekliliklerinde yapmaları gerekli olan

işler dışında kalan zaman olarak ifade edilebilir. Rekreasyon aktiviteleri çok çeşitli ve zengin olup, sanat, spor, zihinsel faaliyetler (araştırma yapma, kitap okuma vb.), yapılması kolay olan uğraşlar (balık tutma, bahçe bakımı yapma vb.), toplumsal faaliyetler (eşlerin ve dostların ziyaret edilmesi vb.) gibi faaliyetleri içermektedir (Eravşar, 2020: 7).

Rekreasyona olan ilginin artması ve modern toplumlarda rekreasyon faaliyetlerinin gün geçtikçe daha yaygınlaşması ile beraber rekreasyon liderliği kavramı karşımıza çıkmaktadır. Rekreasyonel liderlik, rekreasyonla ilgili faaliyetlerdeki liderlik yaklaşımlarını kapsayan güncel bir konudur. İnsanların boş zamanlarını değerlendirebilmelerine cevap verebilecek, onları rekreasyon aktivitelerine katılmaya motive edebilecek, bir rol model olarak bireysel gelişimlerine katkı sağlayabilecek ve insanların günlük hayatlarında karşı karşıya kaldıkları negatif etkileri geride bırakabilmelerine yardımcı olabilecek liderler, rekreasyonel aktiviteler açısından çok önemli bir yere sahiptirler (Başoğlu, 2013: 77).

Rekreasyon sürecinde liderler, bir yandan insanların fiziksel gelişimlerine, bireysel yeteneklerini ve becerilerini geliştirmeleri bakımından onları güçlendirmeye, sosyal gelişimlerine ve kendilerini yenileyebilmelerine çok önemli katkıları olurken bir yandan da organizasyonun devamlılığını ve çalışanların mutlu olmalarını sağlaması bakımından çok önemli katkıları olabilmektedir. Rekreasyon sürecinde liderler organizasyonlar, bireyler ve toplum için önemli sorumluluklar ve fonksiyonları yerine getirmektedirler (Yağmur, 2020: 389).

Rekreasyonel liderlerin bu önemli sorumluluklarını gerçekleştirebilmeleri için bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Temel olarak rekreasyon liderlerinin tüm insanların saygın ve değerli olduğuna inanmaları gerekmektedir. Bireylerin yaşam kalitelerini artırabilmek için kararlı davranışlar göstermelidirler. Rekreasyonun bireylere sağlayacağı katkılara içten inanmalıdırlar. Hem sözlü hem de yazı iletişim becerilerinin güçlü olması gerekmektedir. Sabır, içtenlik, başkalarının gereksinimleri ile ilgili olarak

empati kurabilmek ve mizah duygusuna sahip olmak gerekmektedir. İnsanların doğaları ile ilgili olarak bilgiye sahip olmalıdırlar. Çeşitli liderlik becerileriyle birlikte rekreasyona ilgili olmalıdırlar. Psikolojik ve duygusal açıdan olgunluğa erişmiş olmaları gerekmektedir. Bu ve benzeri niteliklerle rekreasyon liderleri katılımcıların üzerinde etkili olabilmektedirler. Bu sayede liderler, katılımcılarını motive ederek onların gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetlerinin felsefesini ve niteliklerini daha rahat aşlayabilmektedirler ve katılımcıların memnuniyet düzeylerini yükselterek onların belirli etkinliklere yönelmelerine yardımcı olabilmektedirler (Sönmez, 2021: 54).

Rekreasyon liderlerinin temel görevleri açık ve kapalı alanlarda çeşitli faaliyetleri organize etmek ve bu faaliyetleri teşvik etmektedir. Bunlarla birlikte katılımcıların bir ekibin üyesi olarak çalışmaya motive etmektir. Rekreasyonel liderler, organizasyon ve rekreasyon firmalarının katılımcılara ve müşterilere en uygun olan rekreasyonel aktiviteleri geliştirmektedirler. Ayrıca rekreasyonel aktivitelerin tanıtımını sağlamakta, özel projeler ve faaliyetler için kaynakları elde etmekte, güvenliği sağlamaktadırlar. Rekreasyonel liderlerin sergilemeleri gereken liderlik davranışları, faaliyetlerin amaçları ve grup üyelerinin hem grup açısından hem de bireysel açıdan gereksinimlerine göre şekillenebilmektedir (Durhan ve diğerleri, 2022).

2.3. Girişimcilik

Globalleşme ile birlikte artış gösteren rekabet ortamları içerisinde örgütlerin üstünlük kazanabilmeleri için, bilgiyi temel almaları ve bilgilerini girişimcilikle birlikte kullanarak bütün insanlığın faydasına olacak malları ve hizmetleri üretebilme amaçları doğrultusunda örgütleri kuran ve örgütlerin devamlılıklarını sağlayan girişimcilere ihtiyaçları bulunmaktadır (Boz, Duran ve Uğurlu, 2020: 11).

Girişimciler, toplumların gereksinim duydukları hizmetleri ve ürünleri onların kullanımına sunmayı amaçlayan ve bu amaçla birlikte toplumsal sürdürülebilirliği inşa eden kişiler ve örgütler olarak ifade edilebilir. Hayatın akışı içerisinde değerlendirilebilen fikirlerin ortaya çıkışıyla beraber yaşama entegre edilen ürünler ve hizmetler, toplumsal gereksinimlere göre de ayrıca şekillenebilmektedir. Buradan hareketle girişimciler, bir hizmet ya da ürün üretebilmek için gereksinim duyduğu kaynakları en üst düzey değer ortaya çıkarabilecek bir biçimde bir araya getiren ve girişimle ilgili paydaşlarına bir değer katan kişi olarak karşımıza çıkmaktadır (Keskin ve şen, 2022: 91).

Girişimcilik değişim, vizyon ve yaratıcılık kavramlarını içerisinde barındıran dinamik bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Girişimcilik, enerji ve tutkuyla yapıcı çözümlerin ve yeni düşüncelerin yaratılması ve uygulanması için bu tutkunun ve enerjinin uygulanmasını ifade etmektedir. Başkalarının karışıklık, kaos ve çelişkiler gördükleri yerlerde girişimciler fırsatları görebilmektedirler. Diğer kişilerin çözemedikleri veya zorlandıkları sorunları giderebilmek amacıyla değişik kaynakları devreye sokmakta ve kullanmaktadırlar (Yalçıntaş, 2010: 95).

Girişimcilik, gözlemlerden, sezgilerden ve bireysel deneyimlerden elde edilen kişisel bir sanat olarak görölmektedir. Daha kapsamlı olarak ifade etmek gerekirse girişimcilik, girişimcilik fırsatlarının farkına varılması, girişim inisiyatifinin başarısı, girişimcilikteki bireysel ve kişisel faktörlerle birlikte, pazarın ekosistemi, yapısı ve diğer operasyonlarla ilgili değişkenlerle yakından ilişkilidir. Tüm bunlarla birlikte girişimcilik, işle ilgili fırsatların toplumsal talep ve gereksinimlerin tatmin edilebilmesine yönelik olarak değerlendirilmesini ve ayrılan kaynakların optimize edilmesini ifade eden bir sanat olarak görölmektedir (Derindağ, 2018: 2).

Girişimciliği bir süreç olarak gören çalışmalara göre dört ana aşama girişimcilikte çok önemli bir yere sahiptir. Birinci aşama, bireyin bir girişime başlamayla ilgili niyetinin ortaya

çıkmasını ifade etmektedir. İkinci aşama, girişimcinin fırsatları tanınmasını ve bu fırsatlara uygun bir iş geliştirmesini ifade etmektedir. Üçüncü aşama, girişimcinin kaynakları bir araya getirmesini ve bir organizasyonu ortaya çıkarmasını ifade etmektedir. Dördüncü ve son aşamada ise girişimcinin kurmuş olduğu organizasyonun piyasalara müdahale etmesini ifade etmektedir (Aksoy, Koçancı ve Namal, 2019: 112).

2.3.1. Girişimciliğin tarihsel gelişimi

Girişimcilik bir zamanlar genel olarak kişilerin toprak sahiplerinin ve devletçe ihale edilen işlerin yönlendirilmesini ve yapılmasının üstlenilmesi manasında kullanılmıştır. İngilizcedeki anlamına ve kullanımına bakıldığında girişimcilik, üzerine almak, yüklenmek, taahhüt etmek, üstlenmek, kalkışmak, denemek, göze almak, tehlikeye atılmak, kalkışmak, şansa bırakmak gibi anlamlara geldiği görülmektedir. Girişimciliğin tarihsel gelişimi açısından sanayi devrimi dönüm noktası olarak görülmektedir (Candan, 2011: 160).

Ekonomi 1700'lü yıllardan sonra bir bilim olarak kabul görmeye başlamıştır. Bu doğrultuda kişiler gereksinimlerini ve isteklerini karşılayabilmek adına ekonomik özel adımlar atmaya başlamışlardır. Sanayi devriminin öncesi dönemde ticari faaliyetler içerisinde olan girişimciler "tüccar-ı şeffar" olarak tanımlanmış ve ticari dönemdeki girişimcilikler olarak ifade edilmektedir. Sanayi devrimi sonrası dönemde ticari faaliyetler içerisinde olan girişimciler de "tüccar-ı mütemekkin" olarak tanımlanmış ve sanayi dönemi girişimcilikler olarak ifade edilmektedir (Gökçil, 2019: 21).

Girişimcilik, insanların avcılık ve toplayıcılık dönemlerinin sonlanarak cilalı taş dönemine girmeleri ve üretime geçmeleriyle beraber ilk şehirlerin kurulmasıyla başlamıştır. Bu dönemin ardından maden devriyle birlikte günümüzdeki anlamıyla olmasa da işyerlerinin kurulmaya başlanmasıyla birlikte ticari yaşam başlamıştır. Yazının icadıyla birlikte tarihsel devrilerin başlamasıyla ticari faaliyetler kıtalar arasına yayılarak farklı bir boyuta ulaşmıştır.

İlk çağda Fenikeliler yaptıkları özel girişimler ile ön Asya kıtasında kolonilerini kurarak uzak ve orta doğu mallarını Akdeniz'e taşımışlardır (Ercan ve Gökdeniz, 2009: 60).

Girişimcilik kavramının geçmişi insanlık tarihi kadar çok eski dönemlere dayanmakla birlikte, tanımlama olarak iktisat teorileri içerisinde kendisine yer bulamamış, 20. Yüz yıldan sonra girişimcilik kavramı kabul görmeye başlamıştır. 1776 senesinde Adam Smith yaptığı çalışmasında kapitalizmden bahsetmiş ve girişimcilik ile kapitalizmi bağdaştırmaya çalışmıştır. Fakat 18. Yüz yılda Richard Cantillon tarafından girişimcilik kavramı literatüre kazandırılmıştır. 1755 senesinde ilk olarak Richard Cantillon tarafından tanımlaması yapılan girişimcilik kavramı, risk alan birey olarak ifade edilmiştir. 1803 senesinde Jean Baptiste Say girişimcilik tanımını geliştirerek, girişimcilerin yöneticilik özelliklerine sahip olmaları gerektiğini ifade etmiştir (Gümüšoğlu ve Karaöz, 2014: 99).

Jean Baptiste Say 19. yüzyılda girişimcilik kavramını bir üretim unsuru olarak kullanmıştır. Girişimcilik, bir iktisadi işle ilgili olarak organizasyonu sağlayan, idare ve sevk eden, toprak ve sermaye unsurlarını bir araya getirerek iktisadi işleri yöneten üretim unsuru olarak görmektedir. Peter F. Drucker girişimciliği, yeni mamullerin üretilme kapasiteleri ile mevcut kaynakların katılımını kapsayan bir yenilik hareketi olarak ifade etmiştir (Çögürücü, 2016: 66).

1911 senesinde Joseph Schumpeter çalışmasında "yaratıcı yıkıcılık" kavramını ortaya atarak girişimcilerin, var olanı geliştiren ve yenilik yapan bireyler olarak tanımlamıştır. 2001 senesinde Hisrich ve Peters, girişimcileri, var olan girdilerle daha iyi çıktılar elde eden kişiler olarak tanımlamıştır (Gümüšoğlu ve Karaöz, 2014: 99).

2.3.2. Girişimci ve girişimcilik kavramları

Geçmiş dönemlerde daha çok girişimci ve girişim kavramları yerine müteşebbis ve teşebbüs kavramları kullanılmaktadır. Girişim kavramı, bir işin yapılabilmesi için harekete geçme, kalkışma durumu ve başlama anlamlarına gelirken, girişimci kavramı ise bu faaliyetleri gerçekleştiren kişiıyi ifade etmektedir. Girişimcilik ve girişim kavramları iktisadi açıdan, talep ve arzı yönlendiren, Pazar arayan kişilere girişimci, kaynakları seferber eden ve harekete geçirerek faaliyette bulunma ise girişimcilik olarak ifade edilmektedir (Küçükeşmen, Türkoğlu ve şimşek, 2019: 590).

Sözlük anlamı ile girişim kavramı, ‘‘bir işe girişme’’ ve ‘‘teşebbüs’’ anlamına gelmektedir. Girişimcilik ise sanayi toplumu döneminden bilgi toplumu dönemine geçişle birlikte ülkelerin gelişmişlikleri üzerine dikkat çeken bir kavram olarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Girişimcilik kavramı, bir düşünce ya da fikrin bir katma değer ortaya çıkartabilecek biçimde mallara ya da hizmetlere dönüştürülmesi süreci olarak ifade edilebilir. Girişimcilik, bireyin zihnindeki fikirleri geliştirmesi ve bu fikirleri uygulamaya koymasını ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile girişimci olan bireylerin, çevrelerini iyi analiz edebilmeleri, riskleri üstlenebilmeleri, fırsatları yakalayabilmeleri ve bu fırsatlardan faydalanarak yenilikler yapabilmeleri gerekmektedir (Bastak ve Tekin, 2021: 98-99).

Girişimcilik kavramı, fırsatların belirlenmesi ve bu fırsatlardan faydalanabilmek için kaynakların ve ipuçlarının temelini meydana getiren yenilikçi ve yaratıcı yeteneklerle ilişkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Girişimci kavramı ise fırsatları bulan ve bu fırsatları değerlendiren, gerekli kaynakları toplayan ve bu fırsatlardan faydalanabilmek için yeteneğe ve harekete geçebilme isteğine sahip bireyler olarak tanımlanabilir. Girişimciler, önemli fırsatları belirleyen, yeni fikir ve düşünceler üreten, fırsatlardan faydalanabilmek için gerekli olan tüm kaynakları bir araya getiren, büyüme ve karlılık elde edebilmek için belirsizlikler ve riskler karşında yeni iş kuran kişilerdir. Girişimciler, yeni iş kuran kişilerle

birlikte mevcut işlerinde yeniliklere giden kişileri de ifade etmektedir. Girişimciler, rekabet edebilir bir düşünce tarzı ile öncülük eden ve diğerlerinin yapamadıklarını gerçekleştiren kişilerdir (Akça, 2020: 82).

Girişimci kavramı, değişim arayışı içerisinde olan, değişimlere ayak uyduran ve değişimleri kendi yararına kullanan, belirsizlik altında fırsatları görebilen ve bu fırsatları yaşama geçirebilmek üzere risk alan kişilerdir. Hammadde, emek ve diğer unsurları daha büyük değerler ortaya çıkartabilmek amacıyla kullanan kişilerdir. Değişken ve belirsizliğe sahip bir çevrede, yeni değerleri ortaya çıkartabilecek olan kaynakları bir araya getiren ve bu kaynakları düzenleyen kişilerdir. Girişimciler, algıladıkları fırsatlar kapsamında değeri kabul edilen bir şeyi oluşturabilmek için yenilik yapan ve bir şeyler yaratan kişilerdir. Yeni şeyler geliştiren ve risk alan kişilerdir (Akkoç, Çalışkan ve Turunç, 2019: 2).

Genel olarak girişimciler ekonomi açısından çok önemli varlıklar olarak görülmektedirler. Toplumsal büyümeyi ve zenginliği başlatan kişilerdir. Tüm bunlarla birlikte girişimciler için yeni bir iş kurma ya da başarısızlığı tekrarlama riskleri oldukça yüksektir. Girişimci kişiler gerçekleştirdikleri girişimlerine yönelik olarak hem olumlu hem de olumsuz duygulara sahip olabilmektedirler. Bu doğrultuda girişimciler bir taraftan heyecanlı, tutkulu ve hevesli gibi pozitif duygulara sahip olabilirlerken, diğer taraftan korku, kaygı ve stres gibi negatif duygulara da maruz kalabilmektedirler. Girişimcilerin bu hissettikleri tüm duygu durumları girişimcilik süreci içerisinde fırsatların tanımlanması, algı, karar verme ve yaratıcılıklarını etkileyebilmektedir (Gülbahar, 2020: 133).

2.3.3. Girişimcinin özellikleri

Girişimcilik hem kültürel hem de sosyal bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı da birbirinden farklı kültürel ve sosyal niteliklere sahip olan topluluklarda farklı girişimcilik nitelikleri ön plana çıkabilmektedir. Her şeyden önce girişimci olan kişiler insan

olarak yaşamlarını sürdürdükleri ekonomik ve sosyal ortamın bir ürünüdürler. Birçok araştırmada girişimcilerin özelliklerine değinilmekle birlikte genel kabul görmüş bir liste bulmak zordur. Genel olarak girişimcilerin (Bozkurt ve Alparslan, 2013: 9-10);

- Risk alabilen,
- Fırsatlara odaklanan,
- Yenilikçi,
- Değişime odaklı,
- Gelişmiş iletişimsel becerilere sahip olan,
- Yaratıcı,
- Yüksek başarı güdüsüne sahip olan,
- Proaktif kişilik özellikleri sergileyen,
- Duygusal zekaya sahip,
- Verecekleri kararlarda ısrarcı olan kişiler olmaları beklenmektedir.

McClelland (1987) başarılı girişimcilerin; enerji, azim, gayret, yaratıcılık, beceriklilik, girişkenlik, öngörü, çok yönlülük, pazar ve ürün bilgisi, sezgi ve zekilik gibi nitelikleri bulundurmaları gerektiğine dikkat çekmiştir. Bununla beraber Sönmez (2014) girişimcilerin; başarılı olma arzusu, risk alabilme, diğer kişilerle uyumlu çalışabilme, eksik taraflarını kabul etme, iş arkadaşlarına güvenme, ağır ve zor koşullar altında çalışabilme, sabırlı olma, yenilikçi olma, bilgili olma, yüksek motivasyona sahip olma, araştırmacı özelliklere sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Girişimcilerin; çalışma motivasyonunun yüksek olması, yenilikçi düşünceye sahip olma, tutarlı davranışlar sergileme, işini severek yapma, etkili iletişim becerilerine sahip olma, gelişim ve değişime açık olma, takım çalışmasına yatkın olma, zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanabilme, ikna kabiliyetine sahip olma, vizyoner olma gibi özelliklere sahip olmaları gerektiğini ifade etmektedir (Karadal ve Merdan, 2018: 631).

Bozkurt ve Alpaslan (2013) girişimcilerin; dürüst, özgüvene sahip, risk üstlenebilen, ticari ahlaka sahip, yaratıcı, yenilikçi, sosyal ilkeli ve tutarlı, fırsatları görebilen ve bağımsız kararlarını alabilen kişiler olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Yıldız (2007) girişimcilerin; göreve ve işine bağlı, empati kurabilen, belirsizliklerle yaşayabilen ve risk alabilen, liderlik özelliklerine sahip, iyimser, pratik zekalı, proaktif, uzlaşmacı, ikna kabiliyeti yüksek, bilgili, azimli, sorun çözebilmeye becerilerine sahip, hesabını bilen kişiler olması gerektiğini ifade etmektedir (Unur ve Çolak, 2016: 45).

Özellikle rekabetin ve belirsizliğin yüksek olduğu koşullarda, girişimcilerin koydukları hedeflere ulaşabilmelerine olan inançlarının yüksek olması, kendi öz yeterliliklerine güven duymaları gerekmektedir. Bir girişimciyi diğer mesleklerden farklı kılan ve girişimcilerin bir örgütteki temel sorumluluklarını gösteren yenilikçiliğe sahip olmaları gerekmektedir. Girişimciliğin temeli olan risk alma özelliğine sahip olmaları beklenmektedir. Tüm bunlarla birlikte girişimcilerin liderlik özellikleri göstermeleri de beklenmektedir. Ayrıca; güvenilir ve dürüst olmaları, sabırlı ve azimli olmaları, tutarlı davranmaları, kendilerine güvenmeleri, kararlı olmaları, anlayışlı olmaları, vizyona sahip olmaları, iş birliğine önem vermeleri, problemlere yaratıcı çözümler sunabilmeleri ve iletişim yeteneklerinin yüksek olması gerekmektedir (Erdoğan, 2018: 12-15).

2.3.4. Girişimciliği etkileyen faktörler

Girişimciliğe etki eden önemli faktörler arasında ilk etapta yüksek kazanç ve ekonomik fayda isteği ön plandaymış gibi görülse de aynı zamanda girişimcilerin risk alan, yaratıcı, yenilikçi, fırsatları gören nitelikleri göz önüne alındığı zaman girişimcilerin, yalnızca ekonomik faydayla bir girişimde bulunmadıkları söylenebilir (Kara, 2010: 472). Girişimcilikle ilgili araştırmalar ve çalışmalarda girişimciliğe etki eden faktörler ve bu faktörlerin neler olduğu konusunda ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Genel olarak

girişimci olmaya etki eden faktörler bireysel yaklaşım, çevresel yaklaşım ve firma yaklaşımı olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmaktadır (Gürbüz, 2011: 266).

Bireysel Yaklaşım: Bireysel faktörler, genel olarak girişimcilerin kişisel yeteneklerine ve özelliklerine dayalı unsurları kapsamaktadır. Bireysel yaklaşımın ana sorusu belirli kişilerin niçin işletme kurabildikleri ve bu girişimlerinde başarılı olabildikleridir. Girişimci bireyler psikolojik bakımdan yüksek başarılar elde etmeye, riskler almaya ve içsel açıdan kontrol odaklı davranışlar göstermeye eğilimlidirler. İnsanların çocukluklarında yaşamış oldukları deneyimler, onların bireysel ilgileri ve çalışma yaşamındaki kariyerlerine etki ederek onların girişimcilikleri üzerine etkileri olabilmektedir. Buradan hareketle bireylerin sahip oldukları demografik unsurların (cinsiyet, yaş, ailenin ekonomik ve sosyal durumu, eğitim seviyesi vb.) onların girişimcilikleri üzerinde etkileri olmaktadır. Tüm bunlarla birlikte yalnızca bireysel faktörler girişimciliğe etki eden faktörler için yeterli görülmemektedir (Durak, 2011: 197-198).

Çevresel Yaklaşım: Çevre faktörü, doğası ve yapısı itibari ile girişimcilikle etkileşim içerisindedir ve hem pozitif yönde hem de negatif yönde etkileyebilmektedir. Girişimciliğe etki eden faktörlerin yanı sıra ekonomi, kültür, politika ve diğer sosyal unsurlar da girişimciliğin yapıldığı çevre içerisinde tehdit ya da fırsatlar sunabilmektedir. Çevresel faktörler içerisinde ön planda çıkan unsurun kültürel boyut olduğu düşünülmektedir. Kültür, bir grup içerisinde yer alan kişilerin ortaklaşa özellikleri olup, bireyden diğer bireylere aktarılan ve öğrenilen bir yaşam şeklidir. Girişimci davranışların ve güdülerin ortaya çıkmasında kültürün çok önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Ailenin içinde alınan eğitimler, gelenek ve görenekler, ahlaki kurallar, davranış şekilleri, kişilik yapıları, sosyal çevre ve yaşam biçimi gibi birçok unsurun içerisinde kültürün izlerine rastlanabilmektedir (Zengin, 2015: 34).

Firma Yaklaşımı: Girişimciliğe etki eden unsurları açıklamaya çalışan bir diğer yaklaşım ise firma yaklaşımıdır. Halihazırdaki işletmenin faaliyetlerine odaklanıp, girişimciliğin yöneticilik unsuru üzerinde durmaktadır ve işletmenin içindeki faaliyetler kapsamında girişimciliği irdelemektedir. Firma yaklaşımı kapsamında girişimciler işletmeyi kurduktan sonra bu işletmelerini büyütme, olgunluk seviyesine getirme ve istikrara kavuşturma aşamalarında başarılı yönetici profili çizmeleri beklenmektedir. Bir girişimci olabilmek için hem yönetici hem de girişimci bakış açılarına sahip olmayı gerektirerek, işletmenin içinde yeniliği ve değişimi destekleyen bir pozitif iklim meydana getirmek ve bu iklimi sürdürmekle mümkün olabilecektir. Bu nedenle girişimci olabilmek girişimci özelliklerinin yanında yönetici özelliklerine de sahip olmayı gerekli kılmaktadır (Kaygın ve Güven, 2015: 45).

2.3.5. Girişimciliğin avantajları ve dezavantajları

Girişimcilik, rasyonellik, statü, kalkınma, varlıkların artması, adaletli gelir dağılımı, kariyer, yenilikler, yardım ve çözümler demektir. Girişimcilik, hızlandırıcı ve çoğaltıcı etkilerde bulunarak, insanlığı, toplumu ve ülkeyi düşünmektir. Girişimcilik, bağımsızlık, özgürlük, hedefinin peşinden gitmek, dünyaya açılmak, fırsatlardan faydalanmak, topluma liderlikte bulunmak ve tehlikelerden korunmak demektir (Kaygusuz ve Genç, 2022: 221). Girişimciliğin avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Girişimciliğin avantajları arasında yer alan unsurlar şöyledir (Sönmez, 2017: 20);

Bağımsızlık: Girişimci bireyler ekonomik anlamda bağımsız olabilmekte ve kendi işlerini kurmaktadır. Kararlarında özgür hissetme ve diğerlerine olan bağımlılıktan uzaklaşma gereksinimi girişimcilerin temel amaçlarını oluşturmaktadır. Diğer bir kişiye danışma gereksinimi hissetmeden işleriyle ilgili karar verebilme girişimciliğin girişimciye sağladığı avantajlardandır.

Başarma Duygusu: Başarma duygusu özellikle yeni başlangıçlarda bulunacak olan girişimciler için önemlidir. Girişimciler iş fikirlerini kazanca dönüştürüp, bu konuda başarıyı kendine atfetmeleri girişimcilere başarı hissini tattırmaktadır. Kazanma ve başarılı olabilmek güdüsünün girişimcilere verdiği haz girişimcileri iş kurmaya yöneltmektedir.

Saygı Görme: Başarılı olan girişimciler diğer insanların hayranlığını ve saygınlığını kazanabileceklerdir. Toplumda saygı görmek girişimciliğin bireye sağladığı avantajlardandır.

Kar Etme: Girişimci kar ettiği sürece gelir düzeyi artış gösterebilecektir.

Kişisel Gelişim: Girişimciler, kurdukları girişim faaliyetinde çeşitli görevler üstlendikçe, kendi potansiyellerini ve becerilerini geliştirebilme şansına sahip olabileceklerdir.

Toplumsal Fayda: Girişimciliğin toplumsal avantajları ve faydaları şöyledir (Özmen, 2020: 31);

- Ülkedeki işsizlik oranını azaltmaya yardımcı olması. İstihdamın artmasına yardımcı olarak ülkedeki işsizlik oranının azalmasına yardımcı olmaktadır.
- Özelleştirmelere olanak sağlamaktadır.
- Kaynakların verimli ve etkili bir şekilde kullanılmasına yardımcı olmaktadır. Etkin ve verimli kullanılan kaynaklar topluma fayda sağlamaktadır.
- Kamu kesimine olan istihdam artışının önüne geçilmesine yardımcı olmaktadır. Her kişinin devlet tarafından istihdamı büyük yük ortaya çıkartmaktadır. Özel sektörün varlığı bu yükü azaltmaktadır.
- İstihdam hacminin artmasına yardımcı olmaktadır. Az sermayelerle iş kurulabilmekte ve bu kişiler devletten kendilerini bir yere yerleştirmelerini beklemektedirler.
- Toplumsal hareketlilik hızlanabilmektedir.

- Toplumsal refah düzeyi ve sosyal düzenin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Bireylerin iş kurmaları çok kolay bir şey olsaydı, o zaman herkes girişimci olabilirdi. Girişimciliğin avantajlarının yanı sıra dezavantajları da bulunmaktadır. Genel olarak girişimciliğin dezavantajlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Akış, 2017: 27);

Bireysel özveri: Girişimler il işlerini kurdukları zaman çok sıkı çalışmaları gerekmekte ve haftanın 7 günü çalışmak zorunda kalabilmektedirler. Bundan dolayı kişisel hobileri, aileleri ve diğer işleri için zaman bulamaz hale gelebilmektedirler. Bu doğrultuda da aile içi gerilimler, toplumdan kopma ve stresle karşı karşıya kalabilmektedirler.

Sorumluluğunun yükü: Girişimcilerin çalışanların tersine sorumlulukları bulunmaktadır. Bu büyük sorumluluklar girişimciyi yalnızlık duygusuna itebilmektedir. Girişimciler tüm işlevleri birlikte yönetmek zorundadırlar.

Finansman eksikliği: Daha çok küçük işletme girişimcileri finansal kaynakların tek sahibi olduklarından dolayı sürekli olarak finansman sorunları ile karşılaşabilmektedirler. Girişimcinin alacağı yanlış bir karar ya da farklı bir yönetim biçimi ile işletme kapanma aşamasına gelebilmektedir.

Bürokratik engeller: Yeni işlerini kurmaya çalışan girişimciler birçok kuruma belge sunmak zorunda kalmaktadırlar.

Devralınan problemler: Bir girişimci eğer yeni bir işletme yerine mevcut bir işletmeyi devralmayı tercih ederse bu durumda o işletmenin de sorunlarını devralmaktadır.

Büyük işletmelerle rekabet: Geniş dağıtım ağına sahip ve büyük reklamlar yapan işletmeler karşısında küçük girişimciler sorun yaşayabilmektedirler.

2.3.6. Girişimcilik ve Liderlik

Çağımızda örgütlerin en önemli problemlerinden birisi insan kaynağının globalleşmenin ve bilgi çağının etkisiyle rekabet ortamı içerisinde nasıl yönetmeleri gerektiğidir. Bu durum örgütlerde işe ve sisteme odaklı geleneksel yöneticilerin yerini insan odaklı liderlerin almasına neden olmuştur. Liderler, dinamik ve güçlü kişiliklere sahip olsalar da isteklerini takipçilerini zorlamadan onlara yaptırabilmektedirler, çevrelerini etki altına alabilmektedirler ev takipçilerine rol model kişiler olabilmektedirler (Akdemir ve İnal, 2022: 641-642).

Yerel ve küresel rekabet ortamlarında girişimciler risk alan, kaynakları işletme kurmaya yönelten, değer yaratma, kar elde etme ve büyüyebilme odağı ile ekonomik gelişim için fırsatları kollayan ve oluşturan, değişim ve proaktif giriş süreçlerine liderlik ederek verilecek olan kararları alan maceracı bireyler olarak görülmektedirler (Akarsu ve Döven, 2022: 17).

Günümüzdeki rekabete dayalı çalışma yaşamı içerisinde örgütlerin ayakta kalabilmeleri girişimciliğin sürdürülebilirliğine bağlıdır. Diğer bir ifadeyle örgütlerin girişimciliği bir bütün olarak örgütün tüm bölümlerine yayabilecek bir tutumu takınmaları gerekmektedir. Bu durum sürekli değişen piyasa şartlarına gereken uyumun çok hızlı bir şekilde sağlanabilmesine, bu doğrultuda da örgütlerin zarardan korunmalarına ve kar elde etmelerine yardımcı olabilecektir. Son yıllarda rekabetin daha yoğun yaşanmasıyla birlikte örgütler yalnızca girişimciliği benimsemekle kalmayıp aynı zamanda örgütlerin liderlerinin de dinamik çalışma yaşamına ayak uydurabilen kişilerden olmaları gerekmektedir. İşletme liderleri yalnızca işlerin yürütülmesinden sorumlu olan kişiler olarak görülmemeli aynı zamanda işletme liderlerinin girişimciliği tüm departmanlara iletebilen kişiler olmaları gerekmektedir (Yolcu, 2017: 183).

Hem mevcut bir işletmenin kurulması hem de yeni bir işletmenin kurulması süreçlerinde girişimcilik çok önemli bir konu olarak görülmektedir. Bununla birlikte hızlı çevresel değişiklikler, rekabet şartları, devlet politikaları vb. gibi faktörler girişimcileri ister yeni iş kursun isterse de mevcut işine yenilik getirsin her zaman etkileyebilmektedir. Dijital çağda ve tüm bu süreçlerde direnç ile karşı karşıya kalınmaması liderliğe bağlıdır. Çalışanların yaratıcı, yenilikçi ve girişimci davranışlar gösterebilmeleri için gereksinim duyulan değişimlerin etkili bir şekilde yapılması gerekmektedir. Liderlik özellikle dijital çağda girişimlerin başarılı olabilmesinde çok önemli bir faktör olarak görülmektedir (Akça, 2020: 81).

Ülkelerin gelişmesinde ve büyümelerinde ve yönetimlerinde söz sahibi olan girişimcilerin, kurdukları işletmelerin başarılı olabilmesi ve sürdürülebilirliği yakalayabilmek için belirli özelliklere ve yeteneklere sahip olmaları gerekmektedir. Tüm bunlarla birlikte girişimcilerin belirli rolleri de üstlenmeleri gerekebilmektedir. Bu doğrultuda girişimciler kurdukları işletme içerisinde hem kurucu kimlikleri ile hareket ederlerken hem de belirli kademelerde yönetici olarak görevlerini gerçekleştirmekte ve çalışanlarına rehberlik etmektedirler. İş kurabilmek için fırsatları belirleyen, yakaladığı fırsatlar doğrultusunda kaynaklarını ve yapısını kuran, risklerle karşı karşıya kalan girişimciler, faaliyetlerini gerçekleştirirken ve yönetirken girişimci özelliklerinin yanında liderlik davranışlarını ve özelliklerini sergilemeleri gerekmektedir (Aykan, 2004: 214).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmamızda rekreasyonel liderlik davranışlarının girişimcilik özelliğini ne düzeyde yordadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Rekreasyonel liderlik davranışları ve girişimcilik özelliklerinin bazı sosyo-demografik değişkenler ile karşılaştırılmasından sonra, girişimcilik özelliklerinin rekreasyonel liderlik davranışları tarafından ne düzeyde yordandığı incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda iki veya daha fazla değişkenin arasındaki değişimlerin varlığını ve düzeyini tespit edebilmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2018).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde öğrenim görmekte olan 691'i kadın (%78.3), 192'si (%21.7) erkek toplam 883 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.33 ± 2.95 , boy ortalaması 1.68 ± 8.46 ve kilo ortalaması ise 62.29 ± 12.85 olarak belirlenmiştir. Araştırmada, veri toplama sürecinde kolay ulaşılabilir örneklem seçimi uygulanmıştır. İlgili yöntemde amaç, ulaşılması hedeflenen örnekleme araştırmacının en kolay şekilde ulaşmasıdır (Creswell, 2003).

Katılımcılara ait demografik bilgiler Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

	Katılımcı	N	%
Cinsiyet	Kadın	691	78.3
	Erkek	192	21.7
Üniversiteye Giriş Puan Türü	Sayısal	474	53.7
	Sözel	143	16.2
	Eşit Ağırlık	208	23.6
	Yabancı Dil	58	6.6
Eğitim Seviyesi	Ön Lisans	78	8.8
	Lisans	785	88.9
	Y. Lisans	16	1.8
	Doktora	4	.5
Sınıf Düzeyi	Hazırlık	63	7.1
	1.sınıf	345	39.1
	2.sınıf	180	20.4
	3.sınıf	142	16.1
	4.sınıf	132	14.9
	Y. Lisans	19	2.2
Gelir Düzeyi	Doktora	2	.2
	Düşük	156	17.7
	Orta	665	75.3
Rekreasyon Amacı	Yüksek	62	7.0
	Turizm	83	9.4
Rekreasyon Amacı	Sanatsal	96	10.9
	Kültürel	174	19.7
	Toplumsal	114	12.9
	Dinlenme	279	31.6
	Sportif	137	15.5
	Toplam	883	100

Katılımcıların 474'ü (%52.7) sayısal, 143'ü (%16.2) sözel, 208'i (%23.6) eşit ağırlık, 58'i (%6.6) yabancı dil puan türünde yer almaktadır. Eğitim Seviyesi kategorisinde; 78 (%8.8) ön lisans, 785 (%88.9) lisans, 16 (%1.8) yüksek lisans, 4 (%.5) doktora eğitimini sürdüren katılımcı yer almaktadır. Katılımcıların 63'ü (%7.1) hazırlık, 345'i (%39.1) 1. Sınıf, 180'i (%20.4) 2. Sınıf, 142'si (%16.1) 3. Sınıf, 132'si (%14.9) 4. Sınıf, 19'u (%2.2) yüksek lisans, 2'si (%.2) doktora yer almaktadır. Gelir düzeyi dikkate alındığında; katılımcıların 156'sı (%17.7) düşük, 665'i (%75.3) orta, 62'si (%7) yüksek gelir seviyesine sahip olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların rekreasyon amacı olarak; 83'ü (9.4) turizm, 96'sı (10.9) sanatsal, 174'ü (19.7) kültürel, 114'ü (12.9) toplumsal, 279'u (31.6) dinlenme ve 137'si (15.5) sportif kategorilerinde yer aldıkları ifade edilebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçekleri ile beraber kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.1. Rekreatif liderlik davranışı ölçeği

Rekreatif Liderlik Davranışı Ölçeği; Ayyıldız Durhan, Kayhalak, Kurtipek ve Yenel (2022) tarafından psikometrik özellikleri incelenerek literatüre kazandırılmıştır. Toplamda 15 maddeden oluşan ölçek 5'li likert yapısıdır ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; demokratik liderlik ve otokratik liderlik olarak farklılaşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15'i en yüksek puan ise 75'tir. Ölçeğin orijinal formu incelendiğinde, doğrulayıcı faktör analizinin yapı geçerliliğine kanıt sunduğu görülmektedir (RMSEA .072, SRMR .67, NFI .90, CFI .93, NNFI .92, χ^2/df 3.06). Buna ek olarak ölçeğin orijinal formu dikkate alındığında, demokratik liderlik alt boyut iç tutarlılık katsayısı .78, otokratik liderlik alt boyut için iç tutarlılık katsayısı ise .64 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .60'tır. Veri setinden elde edilen iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; demokratik liderlik için .80, otokratik liderlik için .62 ve ölçeğin tamamına ilişkin .59 olarak belirlenmiştir.

3.3.2. Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği

Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği, 5'li likert bir yapıda ve 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri tek bir faktör altında toplanmıştır. Ölçeğin tek faktör tarafından açıklanan toplam varyans oranı ise %47.3'tür. Ölçekten alınan puan arttıkça girişimcilik özelliğinin de arttığı ifade edilebilir. Ölçeğin orijinal formu incelendiğinde iç tutarlılık katsayısı .90 olarak görülmektedir. Veri setinden elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise .94 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerinde yer aldığı veri toplama formu “Google Formlar” aracılığı ile çevrimiçi platforma taşınarak katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak formu doldurmaları istenmiştir. Doldurulan formlar incelendikten sonra 24 veri toplama formu eksiklikler sebebi ile analiz sürecinin dışında bırakılmıştır. Daha sonra verilerin analizi sürecinde ilk olarak verilerin normal dağılıp dağılmadığının kontrolünü sağlamak amacı Shapiro Wilk testi sonucu ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. İlgili analiz sonucunda; çarpıklık ve basıklık değerleri Rekreatif Liderlik Davranışı Ölçeği için (.30, 1.3); Otokratik Liderlik alt boyutu için (-.60, 1.3); Demokratik Liderlik alt boyutu için (.65, 1.2) ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği için (.04, -.11) olarak tespit edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 aralığında yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu sonuç verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu verilerden hareketle araştırmada parametrik testler kullanılmıştır.

Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeklerinden aldıkları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında T-testi; üniversiteye giriş puan türü, eğitim seviyesi, sınıf düzeyi, ekonomik gelir düzeyi, rekreasyon amacı ile karşılaştırılmasında One-Way ANOVA; araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ve girişimciliğin yordanmasına yönelik ise Çoklu Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Gruplar arasında tespit edilen anlamlı farklılığın belirlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen Post-Hoc testlerinden ise Tukey testi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmada betimsel istatistiklerden de yararlanılmıştır. Araştırmada Excel programı ile birlikte SPSS 25.0 programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Çizelge 4.1. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar

Ölçekler	N	Min	Max	\bar{x}	S
Demokratik Liderlik	883	2.00	5.00	4.34	.44
Otokratik Liderlik	883	1.00	5.00	2.71	.55
Rekreatif Liderlik Ölçeği	883	2.27	5.00	3.58	.32
Girişimcilik Ölçeği	883	2.11	5.00	3.76	.51

Katılımcıların Rekreatif Liderlik Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması (\bar{x} =3.58), Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden ise (\bar{x} =3.76)'dır. Ayrıca katılımcıların Rekreatif Liderlik Ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları demokratik liderlik için (\bar{x} =4.34), otokratik liderlik için (\bar{x} =2.71) olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 4.2. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	sd	t	p
Demokratik Liderlik	Kadın	691	4.35	.43	881	1.85	.072
	Erkek	192	4.29	.45			
Otokratik Liderlik	Kadın	691	2.70	.53	881	-1.39	.20
	Erkek	192	2.76	.61			
Rekreatif Liderlik Ölçeği	Kadın	691	3.58	.32	881	.24	.815
	Erkek	192	3.58	.33			
Girişimcilik Ölçeği	Kadın	691	3.73	.51	881	-2.91	**
	Erkek	192	3.86	.53			

*p<.05, ** p<.01

Çizelge 4.2 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre gerçekleştirilen analizlerde demokratik liderlik (t_{881} : 1.85; $p>.05$), otokratik liderlik (t_{881} : -1.39; $p>.05$) alt boyutlarında ve rekreatif liderlik puanına (t_{881} : .24; $p>.05$) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların girişimcilik puan ortalamasının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda erkekler lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir (t_{881} : -2.91; $p<.05$).

Çizelge 4.3. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Öğrenim Görülen Üniversiteye Giriş Puan Türü Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Demokratik Liderlik	Gruplararası	.861	3	.29	1.48	.22
	Gruplarıçi	170.696	879	.19		
	Toplam	171.558	882			
Otokratik Liderlik	Gruplararası	.173	3	.06	.19	.90
	Gruplarıçi	265.940	879	.30		
	Toplam	266.113	882			
Rekreatif Liderlik Ölçeği	Gruplararası	.109	3	.04	.35	.79
	Gruplarıçi	92.225	879	.11		
	Toplam	92.334	882			
Girişimcilik Ölçeği	Gruplararası	3.295	3	1.10	4.14	.06
	Gruplarıçi	233.153	879	.27		
	Toplam	236.447	882			

*p<.05, ** p<.01

Çizelge 4.3’de öğrenim görülen üniversiteye Giriş puan türüne göre farklılığın olup olmadığına ilişkin Anova sonuçları incelendiğinde; rekreatif liderlik (F(3, 879)=.35; p>.05), girişimcilik (F(3, 879)=4.14; p>.05), demokratik liderlik (F(3, 879)=1.48; p>.05) ve otokratik liderlik (F(3, 879)=.19; p>.05) puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 4.4. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Öğrenim Görülen Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Demokratik Liderlik	Gruplararası	.329	3	.11	.56	.64
	Gruplarıçi	171.229	879	.20		
	Toplam	171.558	882			
Otokratik Liderlik	Gruplararası	.552	3	.18	.61	.61
	Gruplarıçi	265.565	879	.30		
	Toplam	266.113	882			
Rekreatif Liderlik Ölçeği	Gruplararası	.233	3	.08	.74	.52
	Gruplarıçi	92.101	879	.11		
	Toplam	92.334	882			
Girişimcilik Ölçeği	Gruplararası	504	3	.17	.63	.60
	Gruplarıçi	235.943	879	.26		
	Toplam	236.447	882			

*p<.05, ** p<.01

Katılımcıların demokratik liderlik ve otokratik liderlik alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde öğrenim görülen Eğitim Seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir, $F(3, 879)=.56$; $p>.05$; $F(3, 879)=.61$; $p>.05$). Buna ek olarak; Rekreatif Liderlik ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının öğrenim görülen eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit edilmiştir, $F(3, 879)=.74$; $p>.05$; $F(3, 879)=.63$; $p>.05$).

Çizelge 4.5. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Demokratik Liderlik	Gruplararası	.556	5	.11	.57	.72
	Gruplarıçi	171.001	877	.20		
	Toplam	171.558	882			
Otokratik Liderlik	Gruplararası	.356	5	.07	.23	.94
	Gruplarıçi	265.757	877	.30		
	Toplam	266.113	882			
Rekreatif Liderlik Ölçeği	Gruplararası	.03	5	.01	.05	.99
	Gruplarıçi	92.306	877	.10		
	Toplam	92.334	882			
Girişimcilik Ölçeği	Gruplararası	2.02	5	.41	1.51	.18
	Gruplarıçi	234.418	877	.26		
	Toplam	236.447	882			

* $p<.05$, ** $p<.01$

Katılımcıların demokratik liderlik ve otokratik liderlik alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde öğrenim görülen eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir, $F(5, 877)=.57$; $p>.05$; $F(5, 877)=.23$; $p>.05$). Ayrıca; Rekreatif Liderlik ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının öğrenim görülen eğitim seviyesi değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır, $F(5, 877)=.05$; $p>.05$; $F(5, 877)=1.51$; $p>.05$).

Çizelge 4.6. Katılımcıların Rekreasyonel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Ekonomik Gelir Düzeyi Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Demokratik Liderlik	Gruplararası	.772	2	.39	1.99	.14	
	Gruplarıçi	170.785	880	.20			
	Toplam	171.558	882				
Otokratik Liderlik	Gruplararası	.619	2	.31	1.02	.36	
	Gruplarıçi	265.494	880	.30			
	Toplam	266.113	882				
Rekreasyonel Liderlik Ölçeği	Gruplararası	.147	2	.07	.70	.50	
	Gruplarıçi	92.187	880	.10			
	Toplam	92.334	882				
Girişimcilik Ölçeği	Gruplararası	2.134	2	1.15	4.34	**	Yüksek Gelir ile Orta Gelir arasında Yüksek Gelir Lehine
	Gruplarıçi	234.134	880	.27			
	Toplam	236.447	882				

*p<.05, ** p<.01

Katılımcıların Rekreasyonel Liderlik Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ($F(2, 880)=1.99$; $p>.05$), ile demokratik liderlik ($F(2, 880)=1.02$; $p>.05$), otokratik liderlik ($F(2, 880)=.70$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden katılımcıların elde ettikleri puan ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında ise yüksek gelir seviyesine sahip katılımcıların girişimcilik özelliğinin orta gelir düzeyinde yer alan katılımcılara göre istatistiksel olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır, $F(2, 880)=.63$; $p<.05$.

Çizelge 4.7. Katılımcıların Rekreasyonel Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Rekreasyon Amacı Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Demokratik Liderlik	Gruplararası	.897	5	.18	.92	.47	
	Gruplarıçi	170.661	877	.20			
	Toplam	171.558	882				
Otokratik Liderlik	Gruplararası	5.45	5	1.09	3.67	**	Dinlenme ve sportif arasında sportif lehine
	Gruplarıçi	260.663	877	.30			
	Toplam	266.113	882				

Çizelge 4.7. (devam) Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanların Rekreatif Amaç Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

Rekreatif Liderlik Ölçeği	Gruplararası	1.84	5	.37	3.57	**	Turizm ve dinlenme arasında turizm lehine
	Gruplarıçi	90.491	877	.11			
	Toplam	92.334	882				
Girişimcilik Ölçeği	Gruplararası	10.138	5	2.03	7.86	**	Turizm, sanatsal, kültürel, toplumsal, dinlenme ve sportif arasında sportif lehine
	Gruplarıçi	226.309	877	.25			
	Toplam	236.447	882				

*p<.05, ** p<.01

Katılımcıların demokratik liderlik alt boyutundan elde ettikleri puan ortalaması rekreatif amaç değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır, $F(5, 877)=.47$; $p>.05$. Otokratik liderlik ile rekreatif amaç karşılaştırıldığında dinlenme ve sportif amaçları arasında sportif amaç lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir, $F(5, 877)=3.67$; $p<.05$. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması rekreatif amacına göre karşılaştırıldığında turizm ve dinlenme amaçları arasında turizm amacı lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir, $F(5, 877)=3.57$; $p<.05$. Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinden katılımcıların aldıkları puan ortalaması ile rekreatif amaç karşılaştırıldığında turizm, sanatsal, kültürel, toplumsal, dinlenme ve sportif amaçlar arasında sportif amaç lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır, $F(5, 877)=7.86$; $p<.05$.

Çizelge 4.8. Değişkenler Arası İlişkinin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile İncelenmesi

	Demokratik Liderlik	Otokratik Liderlik	Rekreatif Liderlik	Girişimcilik
Demokratik Liderlik	1			
Otokratik Liderlik	-.14**	1		
Rekreatif Liderlik	.62**	.70**	1	
Girişimcilik	.33**	.12**	.34**	1

**p<.01

Analiz sonuçları incelendiğinde; demokratik liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki ($r_1=.33$, $p<.05$), otokratik liderlikle girişimcilik arasında pozitif yönlü

düşük düzeyde ($r_2=.12$, $p<.05$) ve rekreasyonel liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucu görülmektedir ($r_3=.34$, $p<.05$).

Çizelge 4.9. Girişimciliğin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Standardize β	Standart Hata	Kritik Oran	p	R^2
Demokratik Liderlik					
Girişimcilik	1.51	.19	7.93	.000	.14
Otokratik Liderlik					

$p<.01$

Çizelge 4.9. dikkate alındığında, demokratik liderlik ve otokratik liderlik ile girişimcilik arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir etkinin olduğu görülmektedir, ($\beta=1.51$; $p<.05$). Regresyon analizinden elde edilen sonuçlar demokratik ve otokratik liderliğin girişimcilik özelliğini %14 oranında açıkladığını ifade etmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada Rekreatif liderlik davranışları ve girişimcilik özelliklerinin cinsiyet, üniversiteye giriş puan türü, eğitim seviyesi, sınıf düzeyi, gelir düzeyi gibi değişkenler ile karşılaştırılmasından sonra, girişimcilik özelliklerinin rekreatif liderlik davranışları doğrultusunda ne düzeyde yordandığı incelenmesi amaçlanmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu alanda yapılan çalışmaların genel olarak üniversite öğrencilerinin ve belli bir bölüme özgü kitlenin girişimcilik düzeyini bazı demografik özelliklere göre incelemiş olduğu görülmektedir. Bu çalışma ise rekreatif liderleri üzerine yapılmış olup cinsiyet, üniversiteye giriş puan türü, eğitim seviyesi, sınıf düzeyi, gelir düzeyi gibi değişkenler ile karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda çıkan bulgular şöyledir;

Cinsiyet açısından bakıldığında Demokratik Liderlik, Otokratik Liderlik alt boyutlarında ve bunun yanı sıra Rekreatif Liderliği puanında cinsiyete göre bir anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Türetgen ve ark. (2017) Liderin ortaya çıkışında cinsiyetin etkisiyle ilgili yaptığı çalışmada da bu çalışmaya paralel olarak cinsiyetin liderliğe etkisinde anlamlı bir farklılık bulunmaması bu çalışmayla benzerli göstermektedir. Bozgüney'in (2021) yüksek lisans tezinde yapmış olduğu araştırmada da cinsiyet ile liderlik değerleri arasında Lakin Katılımcıların girişimcilik özelliklerinin puan ortalamasına bakıldığında erkekler lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Yalçınsoy ve Aksoy'un (2018) Girişimcilik Eğilimlerinin Demografik Değişkenler Açısından incelenmesine yönelik bir araştırmasında erkek katılımcıların kadın katılımcılara istinaden girişimcilik özelliklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine Atasoy ve Aktaş'ın (2020) erkek katılımcıların kız katılımcılara göre daha yüksek girişimcilik düzeyi olduğu tespit edilmiştir. Naktiyok ve Timuroğlu'nun (2009) yaptığı çalışmada erkek katılımcıların, kız öğrencilere kıyasla daha fazla girişimcilik düzeyi olduğu tespit edilmiştir. Buna sebep olan etkeninde erkek katılımcıların kadın katılımcılara istinaden daha fazla risk almayı göz önünde bulundurduğu ve kendilerine güvenin daha fazla olduğundan kaynaklandığı olarak belirlenmiştir. Gümül ve ark.'nın (2017) yaptığı araştırmada da erkek katılımcıların kız öğrencilere oranla daha

yüksek girişimcilik düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların aksine Çakır, Dolu ve ark.'ın (2016) yaptığı araştırmada kadın ve erkek katılımcıların girişimcilik düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Sınıf değişkeni açısından bakıldığında girişimcilik, otokratik, demokratik liderlik ve liderlik ölçeği ile anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bizim çalışmamızın aksine Atasoy ve Aktaş'ın (2020) yaptığı bir çalışmada sınıf değişkenine göre 3. 4. Sınıf öğrencilerin girişimcilik düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Mezuniyete yaklaşan öğrencilerin iş hayatına atılacakları için gelecek kaygısından ötürü birtakım girişimcilik faaliyetlerine ilgi duydukları söylenebilir.

Üniversiteye giriş puan türü ile girişimcilik düzeyi karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Akçakanat ve ark.'ın (2014) yaptığı benzer bir çalışmada da katılımcıların üniversiteye giriş puan türünü ile girişimcilik düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Lakin Yamak ve ark'ın (2019) yaptığı bir çalışmada sayısal puan türü ve özel yetenek ile üniversite eğitimine yerleştirilen bireylerin diğer bölümlere kıyasla daha fazla girişimcilik özellikleri gösterdiği sonucuna varılmıştır. Yine Kokmaz'ın (2012) yılında yaptığı bir çalışmada da sınıf faktörünün girişimcilik üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu ve 1. Sınıftan son sınıfa kadar alınan girişimcilik eğitimiyle girişimcilik düzeyi son sınıf öğrencilerin lehine görülmüştür. Bu durumun sebebi bizim çalışma grubumuzun daha önce girişimcilikle ilgili ders, seminer vb. gibi bir eğitimi almamış olabilmelerinden ötürü kaynaklandığı söylenilebilir.

Katılımcıların gelir düzeyi ile girişimcilik puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buna göre gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların girişimcilik düzeyi daha yüksek sonucuna ulaşılmıştır. Can'ın (2014) yaptığı benzer bir araştırmada da girişimcilik skoru ile gelir düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucunu varılmıştır. Akbaş ve Arpat'ın (2020) Ön Lisans öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada gelir düzeyi

yüksek olan katılımcıların girişimcilik eğilimleri de yüksek çıkmıştır. Bu sonuç ile üst düzey gelir grubunda yer alan katılımcılar hata yapmaktan korkmayıp risk almaya daha yatkın oldukları görülmektedir.

Çalışmaya katılan bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılma amaçlarına göre bakıldığında demokratik liderlik alt boyutuyla rekreasyon amacı karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmamasına karşın otokratik liderlik alt boyutuyla karşılaştırıldığında pasif (dinlenme) aktif (sportif) amaçlar arasında anlamlı bir farklılığın sportif aktiviteler lehine olduğu belirlenmiştir. Karaküçük ve Yetim'in (1966) bir çalışmasında "Yarışmasız etkinliklerde demokratik, yarışmalı etkinliklerde (Rekreatif amaçlı kazanma ve başarıma duygularının olduğu ve bu duyguların etkinliği cazip kıldığı çeşitli sporlarda olduğu gibi) demokratik davranışla beraber otokratik, oyun ve eğlenceye yönelik etkinliklerde ise çoğunlukla müsadeci bir liderlik yöntemi söz konusu olabilmektedir." şeklinde belirtmiştir. Sportif aktivitelerin doğası gereği rekabet devreye girince takım ruhunu ele alacak otokratik bir liderin takımı başarıya taşıması muhtemel gözükmektedir.

Demokratik Liderlik ve Otokratik Liderlik ile Girişimcilik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki, otokratik liderlikle girişimcilik arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ve rekreasyonel liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucu görülmektedir. Kızıltay'ın (2010) yüksek lisans tez çalışmasında da Girişimcilik düzeyi en yüksek liderlik tipi demokratik liderlik, hemen ardından otokratik liderlik tarzı benimseyenlerin geldiği görülmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda; Cinsiyet değişkenine göre gerçekleştirilen analizlerde demokratik liderlik, otokratik liderlik, alt boyutlarında ve rekreasyonel liderlik puanına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların girişimcilik puan ortalamasının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda erkekler lehine anlamlı

bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında yüksek gelir seviyesine sahip katılımcıların girişimcilik özelliğinin orta gelir düzeyinde olan bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Demokratik liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki, otokratik liderlikle girişimcilik arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ve rekreasyonel liderlik ile girişimcilik arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucu görülmektedir. Demokratik ve otokratik liderliğin girişimcilik özelliğini %14 oranında açıkladığı tespit edilmiştir.

6. ÖNERİLER

Rekreasyonel liderlik davranışları ve girişimcilik özelliklerinin cinsiyet, üniversiteye giriş puan türü, eğitim seviyesi, sınıf düzeyi, gelir düzeyi gibi değişkenler ile karşılaştırılmasından sonra, girişimcilik özelliklerinin rekreasyonel liderlik davranışları doğrultusunda ne düzeyde yordandığı bu çalışmadaki bulgular doğrultusunda şunlar önerilebilir: Öneri olarak; Ticari – Özel ve Kamu rekreasyon hizmet sağlayıcılarının rekreasyon lideri tercih eder iken rekreatif etkinliğin amacına göre rekreatif lider profili seçmesi gerekmektedir. Bir ülkenin muasır medeniyetler seviyesine gelmesi için girişimcilik de fevkalade önemlidir. Özellikle ülkenin gelişmesi ve bu gelişim sonucunda yeni mezunlara istihdam yaratılması, ekonomik olarak büyüme ve yeni endüstrilere yer verilmesi hususunda oldukça etkilidir. Araştırmamızda ulaşılan erkeklerin, kadınlardan daha çok girişimci olması sonucunda; rekreatif lider yetiştiren üniversitelerin rekresayon bölümleri eğitim programlarında girişimcilik konusunu uygulamalı ve teorik olarak zorunlu alan dersleri arasına eklemeleri gerekmektedir. Yaratılışları gereği kadınların bakış açıları ve problemlere çözüm odaklı yaklaşımları, yaratıcı projeleri yönetme gibi özellikleri ile çalışma hayatında tartışmasız var olması ve sayılarının oldukça artması gerekmektedir. Yine bu bölümlerde var olan kız öğrencilere devletin kadın girişimcilere vermiş olduğu teşvikler ile alakalı seminerler düzenlenmelidir. Çalışmamızda dikkat çeken bir diğer husus gelir düzeyine bağlı olarak girişimcilikte anlamı farklılıklar olmasıdır. Girişimcilikte gelir düzeyi engeline takılan bireylere iyi bir girişimci olmanın maddiyattan değil iyi bir fikirden ve problemden çözmekten geçtiğini, bu ikisi olduktan sonra bu fikirlere yatırımcı çekmenin daha kolay olacağını yine ilgili üniversite bölümlerinin ders müfredatında yer verilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akasen, A. (1978). *Türkiye’de ulusal parkların açık hava rekreasyonu yönünden nitelikleri ve sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınevi
- Akbaş, T. T. ve Arpat, B. (2020). Ön lisans öğrencilerinde girişimcilik eğiliminin demografik değişkenler ile ilişkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 15(57), 1-14.
- Akca, M. (2020). Girişimcilikten girişimci liderliğe, *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 6 (2), 80-89.
- Akçakanat, T., Mücevher, M. H. ve Çarıkcı, İ. H. (2014). Sözel, sayısal ve eşit ağırlık bölümlerinde okuyan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi: SDÜ örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 137-153.
- Akış, L.M. (2017). *Girişimcilik seminerleri ve Türkiye iş kurumu için öneriler*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Akkoç, İ. Çalışkan, A. ve Turunç, Ö. (2019), Girişimci davranış: bir ölçek uyarlama çalışması, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 14 (1), 1-10.
- Aksoy, B. Koçancı, M. ve Namal, K. M. (2019). Girişimcilik motivasyonu: uygulamalı girişimcilik eğitimi katılımcıları örneği, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26 (1), 109-129.
- Aktuna, C. H. ve Kılıçlar, A. (2019). Yöneticilerin liderlik tarzları ile iş görenlerin performansı arasındaki ilişki, *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 299-322.
- Akyürek, İ. M. (2020), İnovasyon ve liderlik, *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 15-24.
- Anju, E. N. and Mathew, A. (2017). Entrepreneurial leadership: A new managerial chore in the era of rampant changes. *International Journal of Applied Research*, 3 (7), 744–746.
- Atasoy, I. ve Aktaş, A. B. (2020). *Hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik algısına cinsiyet ve diğer faktörlerin etkisi*. Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi.
- Ayrancı, E. ve Ercan, Ö. G. E. (2010). Dönüşümsel liderlik kavramı hakkında önde gelen teoriler ve Türkiye’de kavramı ele alan çalışmalar. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(17), 37-46.

- Bammel, G, and Burrus-Bammel, L.L. (1996). *Leisure and human behavior*. ABD: Maddison, Brown and Benchmark.
- Bass, B.M. (1985) *Leadership and performance beyond expectations*. New York: The Free Pres.
- Bastak, N. S. ve Tekin, B. (2021). Girişimci adaylarının psikolojik sermayelerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 5 (10), 96-123.
- Başoğlu, D. U. (2013). Liderlik davranışları ile rekreasyon faaliyetlerine katılım ilişkisi: istanbul ilinde bir uygulama, *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 73-86.
- Begeç, S. (1999). *Modern liderlik yaklaşımları ve uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Besler, S. (2012). Yönelme. Baraz, B. ve A. N. Şakar (Ed.). *İşletme yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Biröl, Ş. S. ve Aydın, E. (2020), Türkiye’de rekreasyon birimi yapılanması için sektör değerlendirmesi, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8 (22), 136-146.
- Bolat, O.İ. (2011). *Öz yeterlilik ve lider üye etkileşimi ilişkisi: göze girme davranışları ve güç mesafesi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bolat, T., Seymen, O. A., Bolat, O. A. ve Erdem, B. (2008). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Boz, D. Duran, C. ve Uğurlu, A. (2020). Girişimcilik eğiliminin iş performansına etkisi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 15 (1), 11-23.
- Bozgüney, R. (2021). *Rekreasyon bölümü öğrencilerinin liderlik düzeyleri ve özgünlükleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan University.
- Bozkurt, Ç. Ö. ve Alparslan, M. A. (2013), Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşler, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 7-28.
- Broadhurst, R. (2001). *Managing environments for leisure and recreation*, New York: Routledge.
- Bucher A., Richard C. and Bucher D. (1974). *Recreationfor today-s society*, New Jersey, Prentice-Hall, Inc, U.S.A.
- Can, M. F. (2014). Veteriner fakültesi öğrencilerinin girişimcilik potansiyel ve eğilimlerinin analizi: Mustafa Kemal Üniversitesi örneği. *Van Veterinary Journal*, 25(3), 81-86.

- Candan, H. (2011) Osmanlı'dan günümüze Türk topraklarında girişimcilik serüvenine dair bir değerlendirme, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 157-174.
- Celep, C. (2004). *Dönüşümsel liderlik*. Ankara: Anı Yayınları.
- Cunningham, J., Salomone, J. and Wielgus, N. (2015). Project management leadership style: a team member perspective. *International Journal of Global Business*, 8(2), 27-54
- Çağlar, İ. (2004). İktisadi ve idari bilimler fakültesi ile mühendislik fakültesi öğrencilerinin liderlik tarzına ilişkin eğilimlerin karşılaştırmalı analizi ve Çorum örneği, *Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 91-108.
- Çakır Dolu, İ., Dönmez Temucin, E. ve Arslan Özkan, H. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ile bazı ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(1), 1-15.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çögürçü, İ. (2016). İktisadi doktrinlerde geçmişten günümüze girişimciliğin önemi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 65-80.
- Derindağ, F. Ö. (2018). Girişimcilik başarısını etkileyen unsurlar: kişilik özellikleri bağlamında bir analiz, *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives* 6(3), 1-12.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik ve spor*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Durak, İ. (2011). Girişimciliği etkileyen çevresel faktörlerle ilgili girişimcilerin tutumları: bir alan araştırması, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 191-213.
- Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S. ve Yenel, F. (2022) Rekreatif liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 127-142.
- Eravşar, H. (2020). *Rekreasyonun psikolojik iyilik ve yaşam tatminine etkisi*, Ankara: İksad Yayın Evi.
- Ercan, S. ve Gökdeniz, İ. (2009), Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan, *Bilig-Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 59-82.
- Erdoğan, B. Z. (2018). *KOSGEB girişimcilik el kitabı*. KOSGEB: Türkiye.
- Eren E (2001). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

- Eren, E. (1989): *Yönetim psikolojisi*. İstanbul: İşletme İktisadı Enstitüsü.
- Ergeneli, A., Goharb, R. ve Temirbekova, Z., (2007), Transformational leadership: its relationship to culture value dimensions. *International Journal of Intercultural Relations*, 31, 703–724
- Gomes, A.R. (2014). Transformational leadership: theory, research, and application to sports. In C. Mohiyeddini (Ed.), *Contemporary topics and trends in the psychology of sports* (pp. 53-114). New York: Nova Science Publishers.,
- Gökçil, T. (2019). *Erkek girişimcilerin kadın girişimcilere bakış açısı: Konya ili örneği*, Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökmen, Ö. ve Ege, İ. (2020). Karabük ilindeki rekreasyon alanlarının coğrafi dağılışı. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(3), 521-537.
- Gülbahar, Y. (2020). Girişimci esnekliği üzerine kuramsal bir inceleme. *European Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 4(6), 131-148.
- Gümül, F., Çalık, A. ve Halit, K.U.R.T. (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini incelemeye yönelik bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Gümüšoğlu, Ş. ve Karaöz, B. (2014). Tarihsel süreçte girişimcilik: Muğla örneği. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 97-116.
- Güneş, G. (2020). *Boş zaman motivasyonu*. Taşkın, C. (Ed.), *Rekreasyon paradigması* (s.106) Ankara: Gazi Kitapevi
- Gürbüz, H. (2011). *Girişimcilik eğilimini etkileyen psikolojik faktörlerin yapısal eşitlik modellemesi ile belirlenmesi*, 3. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi.
- Jensen, C. R., & Guthrie, S. (2006). *Outdoor recreation in America*. Champaign: Human Kinetics.
- Akparep, J. Y., Jengre, E. and Mogre, A. A. (2019). The influence of leadership style on organizational performance at TumaKavi Development Association. *Tamale, Northern Region of Ghana. Open Journal of Leadership*, 8(8), 1-22.
- Gordon, J. R. (1993). *A diagnostic approach to organizational behavior*. Boston: Allyn & Bacon.
- Kara, M. (2010). Sosyal ve kültürel yapının girişimcilik üzerine etkileri ve Türk toplumundan örnekler. *Journal of Azerbaijani Studies*, (6), 465-485.

- Karadal, H. ve Merdan, E. (2018). *Başarılı girişimcilerin özelliklerinin belirlenmesi ve girişimcilere öneriler üzerine bir araştırma: Aksaray örneği*, 1. Uluslararası Ekonomi ve İşletme Sempozyumu (ECONBUSS), Gaziantep, Türkiye
- Karaküçük, S. (2014). *Rekrasyon boş zaman değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi Yayını.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B. (2016). *Ekorekreasyon*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. ve Yetim, A. (1996). Rekreasyon etkinliklerinde liderlik ve fonksiyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 64-76.
- Karaküçük, S. ve Yetim, A. (1996). Rekreasyon etkinliklerinde liderlik ve fonksiyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 64-76.
- Karaküçük, S., & YETİM, A. (1996). Rekreasyon etkinliklerinde liderlik ve fonksiyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 64-76.
- Karasar, N. (2018). Bilimsel araştırma yöntemi (Otuz üçüncü basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaygın, E. ve Güven, B. (2015). *Girişimci olmayı belirleyen faktörler, girişimcilik: temel kavramlar, girişimcilik türleri*, Girişimcilikte Güncel Konular, Siyahinci Akademi Yayınları.
- Kaygusuz, A. N. ve Genç, Y. K. (2022). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik süreci üzerindeki etkisi: Türkiye'deki lisansüstü tezler üzerine bir inceleme, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (20), 219-242.
- Keskin, U. ve Şen, O. (2022). Girişimcilik sürecinin Sokratik bakış açısıyla değerlendirilmesi, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (25), 89-113.
- Kızıltay, E. (2010). *Yöneticilerin liderlik tarzlarına göre girişimcilik özelliklerinin incelenmesi: Turizm sektöründe bir araştırma* (Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Koçak, S. ve Kirazcı, S. (1997). *Durumsal liderlik anlayışında gelişmeler. 21. Yüzyılda liderlik sempozyumu bildiriler kitabı*. İstanbul: Deniz Harp Okulu Komutanlığı Basım Evi
- Koçel, T. (1988). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 209-226.

- Kraus R.G. (1985). *Recreation program planning today*. London: Scott, Foresman Company.
- Kraus, R. G. (1966). *Recreation today: program planning and leadership*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Kula, S. ve Çakar, B. (2015). Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında toplumda bireylerin güvenlik algısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 191-210.
- Küçükeşmen, E. Türkoğlu, E. M. ve Şimşek, A. (2019). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesine yönelik ampirik bir çalışma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (6), 588-610.
- Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Spcial Pscyhology*, 10, 271-301.
- Macit, M. (2003). Leadership and bass transactional and transformational leadership theory. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(5),86-114
- Martin, M.C. (1997). *An integrative theory of leadership*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Incorporated.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396
- Mucuk, İ. (2000). *Modern işletmecilik*. İstanbul: Türkmen Kitabevi
- Naktiyok, A. (2004) *İç girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Naktiyok, A. (2009). Bilgi temelli örgüt oluşturmada yöneticilerin kalite liderliğine uygun davranışlarının rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 253- 276
- Naktiyok, A. ve Timuroğlu, M. K. (2009). Öğrencilerin motivasyonel değerlerinin girişimcilik niyetleri üzerine etkisi ve bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-103.
- Davis, K., & Newstrom, J. W. (1993). *Organizational behavior: Human behavior at work*. New York: McGraw-Hill.
- Oran, F. Ç. (2019). *Liderlik tarzlarının örgütsel güven ve etik dışı davranışların ifşasına (Whistleblowing) etkisi: Uygulamalı bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özalp, İ., Gülten, E. R. E. N. ve Hülya, Ö. C. A. L. (1992). Organizasyonlarda durumsallık yaklaşımı açısından liderlik: liderliğin Fred E. Fiedler teorisindeki liderlik tarzlarına göre belirlenmesi ve Eskişehir bölgesinde seçilen büyük sanayi işletmelerinde bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 161-205.
- Özmen, B. N. (2020), Türkiye’de girişimci destekleri. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pawar, D. V. (2014). Styles of leadership. *International Journal of Research in all Subjects in Multi Languages*, 2(7), 12
- Sevil, T. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi: Web-Ofset.
- Sevim Kılıç, S. (2015). *Zaman yönetimi ve zamanı etkin kullanma (Rize Aile Hekimliği çalışanları örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.
- Silik, D. D. Silik, E. C. Ve Çetinkaya, Ö. F. (2021). Rekreasyon bölümü öğrencilerinin çocuk kavramına ilişkin metaforik algıları, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 325-350.
- Sönmez, E. (2017). *Girişimcilik niyetinin kariyer planlamasındaki yeri: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, K. N. (2021). *Rekreasyonel liderlik, rekreasyon ve turizm araştırmaları*. Ankara: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Şimşek, K. (2018). *Ticari rekreasyon. 1st ed.* Ankara: Detay Yayıncılık, s.12.
- Şimşek, M.Ş. Aydemir, T. ve Çelik, A., (2003). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Konya: Adım Matbaası.
- Şişman M. (2002). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*, Boston: Allyn and Bacon.
- Taşkıran, Bilal (2018). *Rekreasyon eğitimi alan bireylerin liderlik becerileri ile otorite tercihlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman Üniversitesi.
- Tekin, A Tekin, G., & Çalışır, M. (2017) *Rekreasyonel spor*. Karaküçük, S. Kaya, S. ve Akgül, M. B. (Ed.), *Rekreasyon bilimi 2 içinde (s7)*. Ankara: Gazi Kitabevi

- Tengilimoğlu, D. (2005). Kamu ve özel sektör örgütlerinde liderlik davranışı özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir alan çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*,4 (14): 1-16.
- Thompson, B. (1998). *Yeni yöneticinin el kitabı: yönetim fonksiyonları* (Çev: Diker, V.G). İstanbul: Hayat Yayınları
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and recreation management*. London: E and FN Spon.
- Torkildsen, G. (2005). *Torkildsen's sport and leisure management*. London: Routledge
- Türetgen, İ. Ö., Ballı, E. and Artan, İ. E. (2017). Lider ortaya çıkışında cinsiyet ve kişiliğin etkisinin yapıyı harekete geçirme türü görevde incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(2), 19-50.
- Unur, K. ve Çolak, G. (2016), Başarılı bir girişimcilik örneği : “Çiğerci Apo”, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 4 (1), 43-51.
- Yağmur, Y. (2020). *Rekreasyonel liderlik, rekreasyon: tarihsel gelişim, teoriler, farklı alanlarla ilişkiler ve güncel gelişmeler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yalçınsoy, A. ve Aksoy, C. (2018). Girişimcilik eğilimlerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Business and Economics Research Journal*, 9(4), 901.
- Yalçıntaş, M. (2010), Çağımızda girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5 (1), 95-98.
- Yamak, B., Eliöz, M. ve Çebi, M. (2019). Üniversitelerde girişimcilik eğitimi kimlere verilmelidir?. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(3), 1159-1168.
- Yenel, İ. F. (2019). Liderlik. A. Azmi Yetim (Ed.) *Yönetim ve Spor* içinde (s.283-304). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yeşil, A. (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 158-180.
- Yılmaz, E., & Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Yüncü, D. (2013). Boş zaman ve rekreasyon: kavram ve özellikler. Argan, M. (Ed.), *Rekreasyon yönetimi* içinde (s. 2-27). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web – Ofset.
- Zengin, Y. (2015). *Girişimcilik becerilerinin firma rekabetçiliğine etkisi: TRA 2 bölgesinde bir araştırma*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

EKLER

EK-1. Ölçek kullanım izini

Fikret bey. geliştirmiş olduğumuz girişimcilik ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz. Kolaylıklar

--

EK-2. Rekreasyon liderlik davranış ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
<i>Rekreasyonel etkinliklerin tüm süreçlerinde rekreasyon liderleri olarak benimsediğiniz davranışlara yönelik sorular aşağıda yer almaktadır. Sizin için uygun olan seçenekleri (X) işareti ile işaretleyiniz.</i>					
1. Grup üeleriyle uyum içerisinde çalışırım					
2. Grup üelerine söz hakkı tanırım					
3. Grup üeleriyle iletişime açığım					
4. Grup üelerinin yaratıcılıklarını desteklerim					
5. Grup üelerinin kişisel karar ve tercihlerine saygı duyarım					
6. Grup üelerinin sadakati benim için önemlidir					
7. Grup üelerine karşı eşit davranırım					
8. Grubun diğer üeleri gibi çalışırım					
9. Grup üelerinin beni etkilemesine izin vermem					
10. Grup üeleriyle mesafemi korurum					
11. Grup üeleri lider olarak benimle ilişki kurmaya çekinirler					
12. Yönetim yetkisini tek başıma üstlenirim					
13. Grup üelerinin olası hatalarında yaptırım uygulamaktan kaçınmam					
14. Grup üeleriyle ilişkimi aracı bir üyeyle sağlarım					
15. Grup üelerinin benimle benzer düşünce kalıplarına sahip olmasını beklerim					

Alt Boyut İsimleri	Maddeler
Demokratik	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Otokratik	9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

EK-3. Üniversitesi öğrencileri girişimcilik örneği

	MADDELER	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Çok sık
1.	İşimde geçmiş performansından daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	()	()	()	()	()
2.	Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	()	()	()	()	()
3.	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.	()	()	()	()	()
4.	İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	()	()	()	()	()
5.	Kendi işimi kurabilirim.	()	()	()	()	()
6.	İşten zorunlu olarak ayrılırsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	()	()	()	()	()
7.	Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim .	()	()	()	()	()
8.	Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	()	()	()	()	()
9.	Denemediklerimi denemekten çekinmem.	()	()	()	()	()
10.	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	()	()	()	()	()
11.	Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim.	()	()	()	()	()
12.	Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	()	()	()	()	()
13.	Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem	()	()	()	()	()
14.	Hayatımı dış etkenlere bırakmam	()	()	()	()	()
15.	Kararlarımla hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	()	()	()	()	()
16.	Risk almaktan çekinmem	()	()	()	()	()
17.	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	()	()	()	()	()
18.	Yeni bir şeyleri denememe imkan veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	()	()	()	()	()
19.	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	()	()	()	()	()
20.	Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	()	()	()	()	()
21.	Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	()	()	()	()	()
22.	Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	()	()	()	()	()
23.	Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	()	()	()	()	()
24.	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	()	()	()	()	()
25.	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
26.	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	()	()	()	()	()
27.	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	()	()	()	()	()
28.	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	()	()	()	()	()
29.	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	()	()	()	()	()
30.	İşimde ve çalışmalarında ortaya çıkan değişimlere açığım.	()	()	()	()	()
31.	İşimi seyerek ve azimle yaparım.	()	()	()	()	()
32.	İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	()	()	()	()	()
33.	İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	()	()	()	()	()
34.	Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
35.	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	()	()	()	()	()
36.	Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	()	()	()	()	()

EK-4. Etik kullanım izni

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.11.2022-E.499363

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-499363
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

03.11.2022

Dağıtım Yerlerine

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Fikret KAYHALAK'ın, Doç. Dr. Serkan KURTİPEK'in**, danışmanlığında yürüttüğü "*Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışları ile Girişimcilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **04.10.2022** tarih ve **16** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2022 - 1145

Komisyon Başkanı

A

Ek: 1 Liste
DAĞITIM
Gereği:
Sayın Doç. Dr. Serkan KURTİPEK

Bilgi:
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-4. (devam) Etik kullanım izni

Evrak Tarihi ve Sayısı: 03.11.2022-E.499363

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU KATILIM LİSTESİ	
TOPLANTI TARİHİ : 04.10.2022	TOPLANTI SAYISI : 16
ADI – SOYADI	İMZA
Prof. Dr. İsmail KARAKAYA BAŞKAN	
Prof.Dr.C.Haluk BODUR	
Prof.Dr.Seçil ÖZKAN	
Prof.Dr.Cevriye TEMEL GENCER	
Prof.Dr.İsmet YÜKSEL	
Prof.Dr.Aymelek GÖNENÇ	
Prof.Dr.Gülşah BAYRAMOĞLU	
Prof.Dr.Makbule GEZMEN KARADAĞ	
Prof.Dr.Zehra GÖÇMEN BAYKARA	
Prof.Dr.İlyas OKUR	
Prof.Dr.Nihan KAFA	
Doç.Dr.Melek Gülşah ŞAHİN	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : KAYHALAK, Fikret
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Eğitim Derecesi	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üni. / Sağ.Bil.Enst. / Spor Yön. Bil.	05.01.2023
Lisans	Gazi Üni. / Spor Bil. Fak. / Rekreasyon	22.06.2020
Lise	Kocahasanlı Anadolu Lisesi	12/06/2015

İş Hayatı

Yıl	Yer	Görev
2020-halen	Türkiye Muaythai Federasyonu	Spor Uzmanı

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar:

Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S. ve Yenel, F. (2022). Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 127-142.

Kayhalak, F., Ayyıldız Durhan, T. ve Kurtipek, S. (2022). Investigation of career goal discrepancy of Individuals who are preparing for PVTC exams and their reasons for preference . *International Journal of Recreation and Sports Science*, 6 (1) , 27-32 .

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...

